सत्यनारायण पूजा तथा कथा

आशुर्भवव्वाज्ज्यर्व्वन् । पृथुर्भव सुखदस्त्व मग्नेः पुरीषवाहनः॥ पृष्ठोदि-
वीतिपूजनम् ॐ पृष्ठोदिविपृष्ठोऽअग्निः पृथिव्याम्पृष्ठो व्विश्वाऽओषधी
राविवेश। व्वैश्वानरः सहसा पृष्ठोऽअग्निः सनो दिवा सरिषस्पातु
नक्तम् । नमोऽस्त्वनन्तायसहस्रमूर्तये सहस्रपादाक्षिशिरोरुबाहवे :
सहस्र नाम्ने· पुरुषाय शाश्वते सहस्रकोटी युगधारिणे नमः इति ।

तत ईशानदिग्भागेऽव्रणं कलशं स्थापयेत् । तत्प्रकारश्च भूरसीति
भूमिशोधनम् । भूरसि भूमि रस्यदितिरसि व्विश्वधाया व्विश्वस्य
भुवनस्य धर्त्री। पृथिवीं यच्छ पृथिवीन्दृꣳह पृथिवीम्मा हिꣳसीः। धान्य
मसीति धान्यं स्थापयेत् ॐ धान्यमसिधिनुहिदेवान्प्राणायत्वोदाना
यत्वाव्व्याना यत्वा । दीर्घा मनुप्रसिति मायुषेधान्देवोवः सविताहिर-
ण्यपाणिः प्रतिगृभ्णा त्वच्छिद्रेणपाणिना ॥ आजिघ्र कलशमिति
धान्योपरि अव्रणं कलशं स्थापयेत् ॐ आजिघ्र कलशम्महात्वावि-

शन्त्विन्द्रवः । पुनरूर्ज्जानिवर्तस्वसानः सहस्रन्धुक्ष्वोरुधारा पयस्व-
तीपुनर्म्मा व्विशताद्रयिः । व्वरुणस्योत्तम्भनमितिकलशे तीर्थादिजलं
प्रक्षिपेत् । व्वरुणस्योत्तम्भनमसिव्वरुणस्यस्कम्भसर्ज्जनीस्थो व्वरुण
स्यऋतसदन्यसिव्वरुणस्यऽऋतसदनमसिव्वरुणस्यऽऋतसदनमासीद ।
याओषधीरिति सर्व्वौषधीःप्रक्षिपेत् ॐ याऽओषधीः पूर्व्वा-
जातादेवेभ्यस्त्रियुगम्पुरा । मनैनुबभ्रूणामहꣳ शतन्धामानि सप्त च ।
हिरण्यगर्ब्भेति पञ्चरत्नानि ॐ हिरण्यगर्ब्भः समवर्तताग्रे भूतस्यजातः
पतिरेकऽआसीत् । सदाधार पृथिवीन्द्यामुतेमाङ्कस्मैदेवाय हविषा
विधेम । याः फलिनीरिति पूंगीफलादिनि ॐ याः फलिनीर्याऽ
अफलाऽअपुष्पायाश्च पुष्पिणीः । बृहस्पतिप्रसूता स्तानो मुञ्चन्त्व
ꣳहसः ओषधय इति यवान् ॐ ओषधयः समवदन्तसोमेन सहराज्ञा
यस्मै कृणोति ब्राह्मणस्त्वꣳ राजन्पारयामसि । गन्धद्वारामि-

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

ति गन्धम् ॐ गन्धद्वारान्दुराधर्षां नित्यपुष्टां करीषिणीम् । ईश्वरीं सर्वभूतानां तामिहोपह्वयेश्रियम् । काण्डात्काण्डेति दूर्वाः ॐ काण्डात्काण्डात्प्ररोहन्तीपरुषः परुषस्परि । एवानो दूर्व्वेप्रतनु सहस्रेणशतेन च । स्योनापृथिवीति सप्तमृदः ॐ स्योनापृथिविनोभवानृक्षरानिवेशनी । यच्छानः शर्म्मसप्रथा । अश्वत्थेव इति पञ्चपल्लवैस्तन्मुखमाच्छाद्य ॐ अश्वत्थेवो निषदनम्पर्णेवोवसतिष्कृता । गोभाजइत्किलासथयत्सनवथ पूरुषम् । बृहस्पतेऽअतीति वस्त्रयुग्मेन कलशं वेष्टयेत् ॐ बृहस्पतेऽअतियदर्योऽअर्हाद्युमद्विभातिक्रतुमज्जनेषु । यद्दीदयच्छवसऽऋतप्रजाततदस्मासुद्रविणन्धेहिचित्रम् । उपयामगृहीतोसिबृहस्पतयेत्वैषतेयोनिर्बृहस्पतयेत्वा । अम्बेऽअम्बिकइति आम्रपल्लवादिभिस्तन्मुखमाच्छाद्य ॐ अम्बेऽअम्बिकेऽम्बालिके नमानयति कश्चन । ससस्त्यश्वकः सुभद्रिकाङ्काम्पीलवासिनीम् ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

तत्वायामीति कलशे वरुणमावाह्य पूजयेत् ॐ तत्वायामिब्रह्मणा वन्दमानस्तदाशास्ते यजमानो हविर्भिः । अहेडमानो व्वरुणेहवो ध्युरुशर्ठ० समान आयुःप्रमोषीः । ततः कलशे गङ्गादितीर्थान्यावाहयेत् ॐ सर्वे समुद्रा सरितस्तीर्थानि जलदा नदाः। आयान्तु यजमानस्य दुरितक्षयकारकाः॥ ततः कलशंसंस्पृश्याभिमन्त्रयेत् ॐ कलशस्य मुखे विष्णुः कण्ठे रुद्रः समाश्रितः । मूले त्वस्य स्थितो ब्रह्मा मध्ये मातृगणाः स्मृताः ॥ कुक्षौ तु सागराः सर्वे सप्तद्वीपा वसुन्धरा। ऋग्वेदोऽथ यजुर्वेदः सामवेदोऽप्यथर्वणः । अङ्गैश्च सहितास्सर्वे कलशं तु समाश्रिताः । ततः कलशप्रार्थना ॐ देवदानव सम्वादे मथ्यमाने महोदधौ । उत्पन्नोसि तदा कुम्भ विधृतो विष्णुना स्वयम् । त्वत्तोये सर्वतीर्थानि देवाः सर्वे त्वयिस्थिताः। त्वयि तिष्ठन्ति भूतानि त्वयि प्राणाः प्रतिष्ठिताः । शिवः स्वयं त्वमेवासि विष्णुस्त्वं च प्रजापतिः। आदित्या

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

वसवो रुद्रा विश्वेदेवाः सपितृकाः । त्वयि तिष्ठन्ति सर्वेऽपि यतः कामफल प्रदाः । त्वत्प्रसादादिमं यज्ञं कर्तुमीहे जलोद्भव । सान्निध्यं कुरु देवेश प्रसन्नो भव सर्वदा ॥

अथ गणेशपूजा । गणानान्त्वेति हेहेरम्बेत्यादींश्चपठन् आवाहयेत् ॐ गणानान्त्वा गणपतिꣳ हवामहे प्रियाणान्त्वा प्रियपतिꣳ हवामहे निधीनान्त्वा निधिपतिꣳ हवामहे वसोमम । आहमजानिगर्भधमात्वमजासि गर्भधम् । हेहेरम्ब त्वमेह्येहि अम्बिका त्र्यम्बकात्मज । सिद्धिबुद्धिपते त्र्यक्ष लक्षलाभयुतः शिवः । नागास्य नागहारत्वं गणराज चतुर्भुज । भूषितः स्वायुधै र्दिव्यैः पाशाङ्कुशपरश्वधैः । आवाहयामि पूजार्थं रक्षार्थं च मम क्रतोः । इहागत्य गृहाण त्वं पूजां क्रतुं च रक्षमाम् । इत्यावाह्य आसन पाद्यादिभिः षोड़शोपचारैः सम्पूज्य नारिकेलादिफलं सवस्त्रं पुरतः

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

पात्रे निधाय स्तुतिं कुर्यात् । रक्ष रक्ष गणाध्यक्ष रक्ष त्रैलोक्य रक्षक। भक्तानामभयं कर्ता त्राता भव भवार्णवात् । द्वैमातुर कृपासिन्धो षाण्मातुर जगत्प्रभो ! वरद स्त्वं वरं देहि वाञ्छितं वाञ्छितार्थद। अनेन फलदानेन फलदाऽस्तु सदा मम। इति फलं निवेदयेत्।।वक्रतुण्डेति प्रार्थयेत् । वक्रतुण्ड महाकाय कोटिसूर्य समप्रभ । अविघ्नं कुरु मे देव सर्वकार्येषु सर्वदा । पुष्पाक्षतान् गृहीत्वा कलशस्य स्कन्धप्रदेशे गणपत्यादिपञ्चायतनेभ्यो नमः। विनायकादिपञ्चलोकपालेभ्यो नमः। आदित्यादिनवग्रहेभ्यो नमः। ईश्वराद्यधिदेवेभ्यो० अग्न्यादिप्रत्यधिदेवेभ्यो० इन्द्रादिदशदिक्पालेभ्यो० ध्रुवाद्यष्टवसुभ्यो० धात्रादिद्वादशादित्येभ्यो० वीरभद्राद्येकादश रुद्रेभ्यो० गौर्यादिषोडशमातृभ्यो० आवाहादिसप्तमरुद्भ्यो०विनायकब्रह्मविष्णुरुद्रार्कवनस्पतिभ्यो नमः इति पूजयित्वा धूपदीपादि कुर्यात् ।। ततोऽष्टदले पूर्वादिक्रमेण पूजयेत् ॐ विमलायै नमः ॐ

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

ज्ञानरूपायै नमः ॐ क्रियायै नमः ॐ योगायै नमः ॐ प्रभायै नमः ॐ सत्यायै नमः ॐ ईशान्यै नमः मध्ये अनुग्रहायै नमः ॐ नमो भगवते विष्णवे सर्वभूतात्मने वासुदेवाय सर्वात्मसंयोगाय योगपद्म पीठात्मने नमः इतिः पीठपूजां कृत्वा पूर्वे लक्ष्मी । दक्षिणे सरस्वती। पश्चिमे आदिपुरुषम् । उत्तरे अनादिपुरुषम् । आग्नेयेदिक्पालान् । नैर्ऋत्ये नवग्रहान् । वायव्ये श्रीरामम् । ऐशान्ये लक्ष्मणम् । ऊर्ध्वब्रह्माणम् । अधो देशे अम्बिकाम्——आवाहनपूर्वकं नमोऽन्तमंत्रेण सम्पूज्य पुनः पूर्वादिक्रमेण नंदं, सुनंदं, बलं, प्रबलं, जयं, विजयं, सुशीलं पुण्यशीलं तथैव पूजयेत् ततोऽष्टदलमध्ये प्रतिमायां श्रीसत्यनारायणं पूजयेत् तद्यथा मध्ये सुवर्णप्रतिमां संस्थाप्य ॐ आँ ह्रीं क्रौं रमासहित सत्यनारायणस्य जीवप्राणसर्वेन्द्रियाणि इहागत्य यथासुखं चिरन्तिष्ठन्तु नमः ॐ मनोजूतिर्ज्जुषतामाज्ज्यस्यबृहस्पतिर्यज्ञमिमन्त-

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

नोत्वरिष्टं यज्ञठं० समिमन्दधातु। विश्वेदेवासऽइहमादयन्ताम्मा३म्प्रतिष्ठ
इति मंत्रेणप्राणप्रतिष्ठां कृत्वा सहस्रशीर्षेत्यावाहनंकुर्यात् । सहस्रशीर्षा
पुरुषः सहस्राक्षःसहस्रपात् । सभूमिठं० सर्व्वतस्पृत्वात्यतिष्ठद्द शाङ्गुलम्।
भूर्भुवःस्वः भगवन् रमासहित श्रीसत्यनारायण इहागच्छ इह तिष्ठ मम
पूजांगृहाण यावत्पूजां करोमि तावत्त्वं सुस्थितः सुप्रसन्नो भव । अथ
ध्यानम् । ध्यायेत्सत्यं गुणातीतं गुणत्रयसमन्वितम् । लोकनाथं
त्रिलोकेशं कौस्तुभाभरणं हरिम् । सुलोचनं चतुर्बाहुं शंखचक्रगदाध-
रम् । किरीटिनं कुण्डलिनं वनमालाविभूषितम्। कङ्कणाङ्गुलिभूषाभिः
केयूरैश्च विराजितम् । गोविन्दं गोकुलानन्दं ब्रह्माद्यैरभिपूजितम् ॥
ध्यानं समर्पयामि, रमासहित श्रीसत्यनारायणाय नमः । अथासनम्
पुरुषएवेदठं०सर्वंयद्भूतंयच्चभाव्यम् । उतामृतत्वस्येशानोयदन्नेनातिरो-
हति।नानारत्नसमायुक्तं कार्तस्वरविभूषितम्। आसनं देवदेवेश गृहाण

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

पुरुषोत्तम । आसनं समर्पयामि, रमासहित श्रीसत्यनारायणाय नमः ।
अथ पाद्यम् । एतावानस्यमहिमातोज्यायांश्चपूरुषः । पादोस्यवि-
श्वाभूतानित्रिपादस्यामृतन्दिवि । नानातीर्थाहृतं शुभ्रं निर्मलं पुष्प-
मिश्रितम् । पाद्यं गृहाण दैत्यारे विश्वरूप नमोऽस्तु ते ॥ पाद्यंसम०।
अथार्घ्यम् । त्रिपादूर्ध्वऽउदैत्पुरुषः पादोस्येहाभवत्पुनः । ततोविष्व-
ङ्व्यक्रामत्साशनानशनेऽअभि॥ गंधपुष्पाक्षतोपेतंफलेन च समन्वि-
तम् । अर्घ्यं गृहाण देवेश मया दत्तं हि भक्तितः ॥ अर्घ्यं सम०
आचमनीयम् । ततो विराडजायत विराजोऽअधिपुरुषः। सजातोऽअत्य
रिच्यतपश्चाद्भूमिमथोपुरः। कर्पूरवासितं तोयं मन्दाकिन्याः समाहृतम्।
आचम्यतां जगन्नाथ मया दत्तं हि भक्तितः । आचमनीयं सम० अथ
मधुपर्कम् । दधिक्षौद्रमिदंशुभ्रं कपिलायाः सुगंधिकम्। सुस्वादमधुरंशौरे
मधुपर्कं गृहाण भो!॥ मधुपर्कसम०अथ पुनराचमनीयम्। उच्छिष्टोप्यशुचि-

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

वाँपि यस्य स्मरणमात्रतः। शुद्धिमाप्नोति तस्मै ते पुनराचमनीयकम्॥
पुनराचमनीयंसम०॥अथपञ्चामृतस्नानम् । तत्रादौ दुग्धेन । ॐ पयः
पृथिव्याम्पयऽओषधीषुपयोदिव्यन्तरिक्षेपयोधाः। पयस्वतीः प्रदिशः
संतुमह्यम् । देवाद्यैर्वन्दिता धेनुः सर्वपापप्रणाशिनी । तत्क्षीरस्ना-
पितो देव नित्यं मे वरदो भव । अथ शुद्धोदकेन । ॐ आपोऽअ-
स्मान्मातरः शुन्धयन्तु घृतेन नोघृतप्प्वः पुनन्तु। विश्वꣳ० हिरिप्रम्प्रव-
हन्तिदेवीरुदिदाभ्यः शुचिरापूतएमि । दीक्षास्तपसोस्तनू रसितान्त्वा
शिवाꣳ शग्माम्परिदधे भद्रं व्वर्णम्पुष्यन्। अथ दध्ना। ॐदधिक्राब्णोऽ
अकारिषञ्जिष्णो रश्श्वस्यवाजिनः। सुरभिनो मुखाकरत्प्रणऽआयूꣳषि
षितारिषत्। पयसस्तु समुद्भूतंमधुराम्लं शशिप्रभम्। दध्यार्पितं मया
देव स्नानाय प्रतिगृह्यताम्। शुद्धोदकस्नानम्। आपोऽअस्मान्०।घृतेन।
घृतम्मिमिक्षेघृतमस्ययोनिर्घृतेश्रितोघृतम्वस्यधाम । अनुष्वधमावहमा

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

दयस्वस्वाहाकृतंव्वृष भव्वत्तिहव्व्यम् । रसानामुत्तमम्त्वाज्यं देवानां च सदा प्रियम् । तेन त्वं स्नापितो देव मम कान्ति प्रदो भव । जलेन आपोऽस्मान्० । अथ मधुना । ॐ मधुव्वाताऽऋतायते मधुक्षरन्ति सिन्धवः । माध्वीर्न्नः सन्त्वोषधीः। मधुनक्तमुतोषसो मधुमत्पार्थिवꣳ० रजः । मधुद्यौरस्तुनः पिता । मधुमान्नोवनस्पतिर्मधुमाँ २ अस्तुसूर्यः । माध्वीर्गावोभवन्तुनः । यस्य धारणमात्रेण तृप्तिं यान्ति पितामहाः । मधुना स्नापितो देव नित्यं शोकहरो भव। जलेन। आपोऽअस्मान्०। अथ शर्करया। ॐ अपाꣳ रस मुद्वयसꣳ० सूर्ये सन्तꣳ० समाहितम् । अपाꣳ रसस्ययो रस स्तम्वोगृह्णाम्युत्तममुपयामगृहीतोसीन्द्रायत्वा-जुष्टङ्गृह्णाम्येषते योनिरिन्द्रायत्वाजुष्टतमम् ॥ इक्षुसारसमुद्भता शर्करा पुष्टिकारिणी । मलापहारिणी दिव्या स्नानाय प्रतिगृह्यताम् । जलेन आपोऽअस्मान्० । अथ वस्त्रयुग्मम् ॐ तस्माद्यज्ञात्सर्व्वहुतः सम्भृत-

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

म्पृषदाज्यम् । पशूँस्ताँश्चक्रेवायव्यानारण्याग्राम्याश्चये । पीताम्बरयुगं देव सर्वकामार्थसिद्धये । मया निवेदितं भक्तया गृहाण सुरसत्तम ॥ वस्त्रयुग्मंसम० पुनराचमनीयम् ० यज्ञोपवीतम् । तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतऽऋचःसामानिजज्ञिरे । छन्दा ꣳसिजज्ञिरेतस्माद्यजुस्तस्मादजायत । दामोदरं नमस्तेऽस्तु त्राहि मां भवसागरात् । ब्रह्मसूत्रं सोत्तरीयं गृहाण परमेश्वर ॥ यज्ञोपवीतं सम० । तत आभूषणम् । किरीटकुण्डलादीनि काञ्चीवलययुग्मकम् । कौस्तुभं वनमालां च भूषणानि भजस्व भोः । आभूषणं सम० । गन्धम् । तंयज्ञंबर्हिषिप्रौक्षन्पुरुषञ्जातमग्रतः । तेनदेवाऽअयजन्तसाध्याऽऋषयश्चये ॥ श्रीखण्डंचन्दनं दिव्यं गन्धाढ्यं सुमनोहरम् । विलेपनं सुरश्रेष्ठप्रीत्यर्थं प्रतिगृह्यताम् ॥ गन्धं सम० ततस्तिलयवाक्षतान् । धान्यराजाः स्वमाङ्गल्या विष्णुप्रीतिकरा यवः । तस्मादेषां प्रदानेन ममास्त्वविकलं फलम् ॥ अथ पुष्पम् । श्रीश्चते-

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

लक्ष्मीश्चपत्न्यावहोरात्रे पार्श्वे नक्षत्राणि रूपमश्विनौ व्यात्तम्। इष्णन्निषाण मुम्मऽइषाण शर्वलोकम्मऽइषाणः इमानि पुष्पाणि मनोहराणि सुरासुराणामपि दुर्लभानि। कल्पद्रुमादिद्रुमजानि तानि पुष्पाञ्जलिर्मेऽस्तु सुखाय नित्यम् ॥ नानाविधपुष्पाणि समर्पयामि श्रीरमासहित सत्यनारायणायनमः। ततो लक्ष्मी प्रीतये सिन्दूरादिसौभाग्य श्रृङ्गारभूषणानि निवेदयेत्। सीमन्त शोभनं देवि भर्त्तुरायुर्विवर्धनम्। सर्वरत्नाधिकं दिव्यं सिन्दूरं प्रतिगृह्यताम्। दिव्यरत्न समायुक्ता वन्हिभानु समप्रभाः। गात्राणि शोभयिष्यन्ति ह्यलङ्काराः सुरेश्वरि। सिन्दूरादि सौभाग्य द्रव्याणि समर्पयामि लक्ष्म्यैनमः। ततोऽङ्गपूजां कुर्यात् ॐ अच्यूताय नमः। पादौ पूजयामि। ॐ नारायणायनमः जंघेपूजयामि। केश१.५ नमः। गुल्फौ पूजयामि। ॐ रामाय नमः। जानुनी पूजयामि। ॐ कृष्णायनमः मेढ्रं पूजयामि। ॐ नृसिंहाय नमः। नाभिं

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

पूजयामि । ॐ दामोदराय नमः । हृदयं पूजयामि । ॐ जनार्दनाय नमः । कण्ठंपूजयामि । ॐ श्रीधराय नमः । बाहूपूजयामि । ॐवाचस्पतये नमः । मुखं पूजयामि ॐ जगन्नाथाय नमः । ललाटं पूजयामि । ॐ सर्वात्मने नमः शिरः पूजयामि । ॐसत्यनारायणायनमः । सर्वांगं पूजयामि । अथ धूपम् । ॐ ब्राह्मणोस्य मुखमासीद्बाहूराजन्यः कृतः । उरूतदस्य यद्वैश्यः पद्भ्यां शूद्रोऽअजायतः । वनस्वतिरसो दिव्यो गन्धाढ्यो गन्ध उत्तमः । आघ्रेयः सर्वदेवानां धूपोऽयंप्रतिगृह्यताम् धूपंसम० । दीपम् । चन्द्रमा मनसोजातश्चक्षोः सूर्योऽअजायत । श्रोत्राद्वायुश्च प्राणश्च मुखादग्निरजायत । घृतवर्त्ति समायुक्तं वन्हिना योजितं मया । दीपं गृहाण देवेश त्रैलोक्य तिमिरापह ॥ दीपंसम० । अथ नैवेद्यम् । नाभ्याऽआसीदन्तरिक्षꣳ०शीर्ष्णोद्यौः समवर्तत । पद्भ्याम्भूमिर्दिशः श्रोत्रास्तथालोकाँऽअकल्पयन् । नैवेद्यं गृह्यतां देव भक्तिं मे ह्यचलांकुरु । इ-

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

प्सीतं मे वरं देहि परत्रय परां गतिम् । यथाकालोद्भवं नैवेद्यं सम० ।अपूपम् । त्वदीयं वस्तुगोविन्द तुभ्यमेव समर्पितम् । गृहाण सुमुखो भूत्वा प्रसीद पुरुषोत्तम । रम्भाफलं घृतं क्षीरं गोधूमस्य च चूर्णकम् । जातीपत्र लवङ्गेलाशर्करागुडमिश्रितम् । सपादं सर्वभक्ष्याणि चैकीकृत्यनिवेदितम्। मया श्रद्धावता देव गृहाण जगदीश्वर ।अपूपादिसम० । पुनराचमनीयम्। ॐ यत्पुरुषेणहविषादेवायज्ञमतन्वत । ब्वसन्तोस्यासीदाज्यङ्ग्रीष्मऽइध्मः शरद्धविः । कर्पूरवासितं तोयं मन्दाकिन्याः समाहृतम् ।आचम्यतांजगन्नाथ मया दत्तं हि भक्तितः ।। पुनराचमनीयं सम० चन्दनादिकरोद्धर्तनम् । फलम् । इदं फलं मया देव स्थापितं पुरतस्तव । तेन मे सफलावाप्तिर्भवेज्जन्मनि जन्मनि ।। फलं सम० ताम्बूलम् । पुगीफलं महद्दिव्यं नागवल्लीदलैर्युतम् । एलाचूर्णादिसंयुक्तं ताम्बूलं प्रतिगृह्यताम् ताम्बूलंसम० दक्षिणाद्रव्यम् । हिरण्यगर्भगर्भस्थं हेमबीजं विभावसोः । अनन्त पुण्य

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

फलदमतः शान्तिं प्रयच्छ मे ॥ दक्षिणासम० । चामरम् । शशाङ्ककर
संकाशं हेमडिण्डिर पाण्डुरम् । प्रोत्सरयाशु दुरितं चामरामरवल्लभ ।
चामरं सम० । आदर्शनम् । दर्शनेन त्वमादर्श नूनं मंगलदायक । शौर्य
सौभाग्यसत्कीर्त्तिनिर्मलज्ञानदो भव । आदर्शनम् सम० । यथाशक्तिजपं
कृत्वा नीराजनंकुर्यात् । पञ्चवर्त्तिसमायुक्तंघृतेनोज्वलितं मया । आरार्त्तिकं
प्रदास्यामि सन्तुष्टो भव सर्वदा ॥ चन्द्रादित्यौ च धरणी विद्युदग्निस्त-
थैव च । त्वमेव सर्वज्योतींषि तेन नीराजयाम्यहम् । नीराजनं सम० कर्पूर
दीपम् । सूर्येन्दुतारका वन्हि तेजः पुञ्जविराजितम् । कर्पूरदीपं देवेश प्रति
गृह्णसुरेश्वर ॐ अग्निर्ज्योतिर्ज्योतिरग्निः स्वाहासूर्योज्योतिर्ज्योतिः सूर्यः
स्वाहा॥ अग्निर्व्वर्चो ज्योतिर्व्वर्च्चस्वाहा सूर्योव्वर्च्चोज्योतिर्व्वर्च्चः स्वाहा ॥
ज्योतिः सूर्यः सूर्य्योज्योतिः स्वाहा । कर्पूरदीपंसम० अथपुष्पाञ्जलिंकुर्यात्।
नमो भगवते तुभ्यंसत्यनारायणायते । नमस्तेविश्वरूपाय शङ्खचक्रगदाभृते।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

पद्मनाभाय देवाय हृषीकपतये नमः। नमोऽनन्तस्वरूपायत्रिगुणात्मविभाविने। लक्ष्मीकान्ताय देवाय जगदानन्दकारिणे। सहस्र शिरसे तुभ्यं वाग्विभूतिकृते नमः। पुष्पाञ्जलिं समर्पयामि रमासहित सत्यनारायणाय नमः। अथ जलेन प्रदक्षिणां कुर्यात्। यानि कानि च पापानि ब्रह्महत्यासमानि च। तानि तानि प्रणश्यन्तु प्रदक्षिण पदे॥ पदे अथ नमस्कारः। सत्यनारायणं देवं वन्देहं कामदं विभुम्। लीलया रचितं विश्वं येन तस्मै नमोनमः॥ प्रणमामि सदा सत्यं सत्यनारायणं गुरुम्। ततः स्तुतिं कुर्यात्॥ पुष्पाञ्जलिं गृहीत्वा बद्धाञ्जलिर्मन्त्रमेन मुदीरयेत्। अमोघं पुण्डरीकाक्षं नृसिंहं दैत्यसूदनम्। हृषीकेशं जगन्नाथं वागीशं वरदायकम्॥ योगेश्वरं गुणातीतं गोविन्द गरुडध्वजम्। जनार्दनं व्रजानन्दं श्रीवल्लभ मधीश्वरम्॥ सत्यनारायणं देवं वन्देऽहं कामदं विभुम्। लीलया च ततं विश्वं येन तस्मै नमो नमः॥ प्रणमामि सदा

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

सत्यं सत्यनारायणं परम् । दुर्गमे विषमे घोरे शत्रुभिः परिपीडिते ॥
विविधापत्सु घोरेषु दुःखेष्वपि च यद्भयम् । विनाशाय सदा देव
तत्सर्वमुपसर्गकम् ॥ त्वन्माया मोहिताः सर्वे ब्रह्माद्यास्त्रिदिवौकसः ।
न जानन्ति गुणं रूपं तवाश्चर्यमिदं प्रभोः ॥ मूढोऽहम्त्वां कथं जाने
मोहित स्तव मायया॥ प्रसीद पूजितो भक्त्या यथाविभव विस्तरैः ॥
पुत्रं वित्तं च मच्चित्तं पाहि मां शरणागतम् । शरणन्त्वां प्रपद्येहं सर्व-
कामार्थ सिद्धये ॥ प्रणमामि सदा देव सत्यनारायणं गुरुम् । स्तुतिं
समर्पयामि श्रीरमासहितसत्यनारायणाय नमः । ततो दधि दूर्वाक्षत-
फलचन्दन पुष्प यवादि युक्त मर्घ्यं गृहीत्वा मन्त्रमिममुदीरयेत् ।
ॐ जातो दैत्यवधार्थाय देवानां पालनाय च । तस्मै देवाय सत्याय
सगुणाय महात्मनेः ॥ व्यक्ताव्यक्तस्वरूपाय हृषीकपतये नमः । गृहा-
णार्घ्यं मया दत्तं रमया सहितं प्रभोः ॥ अर्घ्यं सम० । अथक्षमापनम् ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

त्राहि मां सर्वग श्रीश हरे संसारसागरात्। पुष्करात्त निमग्नोऽहं मया विज्ञान मत्सरात् ॥ त्राहि मां देव देवेश त्वत्तो नास्तीह रक्षकः। अथ शंखजलं निवेदयेत् । यद्दत्तं भक्तिमात्रेण पत्रं पुष्पं फलं जलम् ॥ निवेदितं च नैवेद्यं तद्गृहाणानुकम्पया । मन्त्रहीनं क्रियाहीनं विधिहीनं सुरेश्वर । यत्पूजितं मया देव परिपूर्णं तदस्तु मे ! ततोऽर्घं पराङ्मुखीकृत्य सत्यनारायणपाद्यपात्रायनमः ब्राह्मणायनमः । अर्घं पात्रायनमः इति पूजनं कृत्वा । कथां श्रुत्वा जनैः सह ॥ पूर्णं पात्रमादाय अद्येत्यादि देशकालादीन् सङ्कीर्त्य यथा मिलितोपचोपचारैः कृतैतत्साङ्गसत्यनारायणपूजा कर्मणोऽपूर्णपूरणार्थं पूर्णपात्र मिदं विप्राय दास्ये, इति विप्राय दद्यात् ॥ ततो दक्षिणासङ्कल्पः ॐ तत्सदित्यादिदेशकालौस्मृत्वा मम श्रुतिस्मृति पुराणोक्त फलावाप्तिपूर्वक मनोवाञ्छा सिद्धये सत्यनारायण व्रताङ्गत्वेन दीपकलश गणेश गणपत्यादिवनस्पत्यन्त देवता पूजन पूर्वक साङ्ग श्रीरमा सहित सत्यना-

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

रायण पूजन कर्मणः प्रतिष्ठा साङ्गता सिद्धये इमां दक्षिणां रौप्यं चन्द्रदैवतं ताम्रखण्डंवा श्री सूर्यदैवतं यथा नाम गोत्राय यथा नाम शर्मणे ब्राह्मणाय तुभ्यमहं संप्रददे स्वस्तीति प्रति वचनम् । अथवा-यनदानम् । अन्नं सवंश पात्रस्थं सवस्त्र फलदक्षिणाम् । वायनंद्विज-वर्याय ददामि प्रीतये तव ॥ ततो देवान् विसर्जयेत् ॥ आवाहनं न जानामि न जानामि विसर्जनम् ॥ पूजां चैव न जानामि त्वं गतिः परमेश्वरः ॥ गच्छ गच्छ सुरश्रेष्ठ स्वस्थानं परमेश्वर । यत्र ब्रह्माद-योदेवा तत्र गच्छ सुरेश्वर इति कायेन वाचेति पठेत् । अनेन कृत पूजनेन सत्यनारायणः प्रीयताम् । यस्यस्मृत्या च नामोक्त्या तपः पूजा क्रियादिषु । न्यूनं सम्पूर्णतां याति सद्यो वन्दे तमच्युतमिति । ततो ब्राह्मणेभ्योऽभिषेकाशीर्वादान् गृहीत्वा किञ्चिन्नैवेद्यादिकं विष्व-क्सेनादि भगवद्भक्तेभ्योनमः इति समर्प्य ब्राह्मणादिभ्यो दत्वा । वस्यं गृह्णीयात् ॥ ब्राह्मणान् भोजयित्वा स्वयमपि भुञ्जीत इती ॥

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

काहिकालमा सर्वलोकको हितहुने काममा लागेका शौनकादि गरिएका ऋषिहरू अत्यन्त सुन्दर नैमिषारण्यक्षेत्रमा एक भारी सुन्दर सभा गरी बसेका थिए ॥ १ ॥ तेसै वखतमा वडा तेजस्वी

अथ कथा प्रारंभः॥ एकदा मुनयस्सर्वे सर्वलोकहितेरताः ॥ सुरम्ये नैमिषारण्ये गोष्ठीं चक्रुर्मनोरमां ॥ १ ॥ तदन्तरे महातेजो व्यासशिष्यो महायशः ॥ सूतः शिष्यगणैर्युक्तः समायातो हरिंस्मरन् ॥ २ ॥ तमायान्तं समालोक्य सूतं शास्त्रार्थपारगम् ॥ मुनिं

ठुलो कीर्ति भएका व्यासजी का शिष्य सूत नाऊँ भएका पौराणिक शिष्य हरु लाई साथमा ली भगवान्को नाऊँ स्मरणगर्दै तेस सभामा आउँदोभये ॥ २ ॥ सकल शास्त्रमा निपुणभयेका सूतजी

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

आयाको देखि तपस्यै धन भयेका सम्पूर्ण शौनकादि गरिएका ऋषिहरु जुरमुराउँदै उठी दण्डवत् प्रणाम गर्दाभये ॥ ३ ॥ सव धर्म जान्ने हुनाले सूतजीले पनी विष्णुका परमभक्तति मुनिहरु लाई

सर्वं समुत्तस्थुः शौनकाद्यास्तपोधनाः ॥ ३ ॥ सोपिता-न्सहसाभक्त्या मुनीन्परम वैष्णवान् ॥ ननामदण्डव-द्भूमौ सर्वधर्म विशारदः ॥ ४ ॥ वरासने महाबुद्धि-स्तैर्दत्ते मुनिसत्तमः । उवाच सदसोमध्ये सर्वैः शिष्य-गणैर्वृतः ॥ ५ ॥ तत्रोपविष्टं तं सूतं शौनको मुनि-

जमीनमा पश्री भक्तिराखि झट्टै दण्डवत प्रणाम गर्नुभयो ॥ ४ ॥ तेस सभाका बीचमा सारा शिष्यगणले घेरा दिईएका मुनिमा श्रेष्ठ ति सूतजी ऋषिहरुले दिएको आसनमा वस्नुभयो ॥ ५ ॥ तेस

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

वखतमा आसनमा वसेका सूतजीका उपर मुनिश्रेष्ट शौनक नाऊँ भयाका कोहि ऋषि हातजोरी नम्रभावले यो बचन बोल्नलागे ॥ ६ ॥ शौनक ऋषि भन्दछन् । हे ऋषिश्रेष्ठ ! सब बात जान्ने

सत्तमः ॥ बद्धांजलिरिमांवाचमुवाचाविनयान्वितः ॥

शौनकउ० ॥ महर्षे सूत सर्वज्ञ कलिकाले समागते ॥ केनोपायेन वै भक्तिर्भवन्नृणां महामते ॥ ७ ॥ कलौसर्वे भविष्यन्ति पापकर्म परायणाः ॥ वेदविद्या विहीनाश्च तेषां श्रेयः कथं भवेत् ॥ ८ ॥ कलावन्नगताःप्राणा

ठुलो बुद्धि भयेका हे सूतजी ! कलिकाल प्राप्त भयेपछी कुन उपायले मनुष्यहरूको भगवानमा भक्ति लाग्ला ॥ ७ ॥ कलियुगमा सम्पूर्ण मनुष्यहरु पापकर्म गर्नामा लागेका हुनेछन्, बेदविद्या पढने कोहि

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

हुने छैनन् तेस्ता मनुष्यहरुको कल्याण कसरी होला ॥ ८ ॥ कलि-
युगमा प्राणहरु अन्नगत हुने छन्, अन्नखान न पाये मर्नें छन्
थोरै आयुर्दा भयेका निर्धनी अनेक प्रकारका पीडाले व्याकुल

लोकाःस्वल्पायुषस्तथा॥ निर्धनाश्च भविष्यन्ति नाना
पीडाप्रपीडिताः ॥९॥ प्रयाससाध्यं सुकृतं शास्त्रेषु कथितं
द्विजैः ॥ तस्मात्कोपिकरिष्यन्ति कलौ न सुकृतंजनाः
॥ १० ॥ सुकृतेषु प्रनष्टेषु प्रवृत्ते पापकर्मणि ॥ सर्वशाः

भयेका हुने छन् ॥ ९ ॥ धर्म भनेको चीज़ सहजमा हुन शक्तै बडो
कठिनले सिद्धहुन्छ भन्ने शास्त्रमा कहिएको हुनाले कलियुगमा
कोहि पनी धर्म गर्नें छैनन् ॥ १० ॥ धर्म नाशभई पापकर्मको प्रचार

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

भये पछी दुष्टचित्त भयेका मनुष्यहरुका आफ्नो वंशस्मेत् नष्ट हुने छन् ॥ ११ ॥ हे सूतजी थोरै परिश्रमगरी, धन लगाई, थोरै कालले जसरी ठुलो पुण्य मिलन सक्छ तेस्तो उपाय हामीहरु लाई बताई

प्रलयं सर्वे गमिष्यन्ति दुराशयाः ॥ ११ ॥ स्वल्प श्रमैरल्पवित्तै रल्पकालैश्च सत्तम ॥ यथाभवेन्महापुण्यं तथा कथय सूत नः ॥१२॥ यस्योपदेशतः पुण्यं पापं वा कुरुते जनः ॥ स तद्भागी भवेन्मर्त्य इति शास्त्रेषु निर्णयः ॥ १३ ॥ पुण्योपदेशीसदयः कैतवैश्चविवर्जितः ॥ अपापो

वक्सियोस् ॥ १२ ॥ जस्को उपदेशले जो मनुष्य पुण्य अथवा पाप गर्दछ त्यो उपदेश गर्ने मनुष्य पनी पुण्य पापको भागी हुन्छ भन्ने कुरो शास्त्रमा निश्चय गरियेको छ ॥ १३ ॥ पुण्यको

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

उपदेश गर्नें भयो, प्राणिहरुमा दया राखने भयो, छल कपट् केहि न गर्नें भयो, धर्ममा लागेको भयो, कसैसीत विरोध न गर्नें भयो, इ चार मनुष्य विष्णु बराबरै हुन् भनी जान्नू ॥ १४ ॥ जो मनुष्य

न विरोधी यश्चत्वारः केशवोपमाः ॥ १४ ॥ ज्ञानं संप्राप्य संसारे यः परेभ्यो न यच्छति ॥ ज्ञानरूपी हरिस्तस्मै प्रसन्न इव नेक्षते ॥ १५ ॥ ज्ञानरत्नैश्चरत्नैश्च परसंतोष कृन्नरः ॥ स ज्ञेयः संमतो नूनं नररूपधरो हरिः ॥ १६ ॥ व्रतेन तपसा किम्वा प्रोच्यते वाञ्छितं

ज्ञान पाइकन अर्कालाई ज्ञान दिंदैन भने त्यो मनुष्यलाइ ज्ञानस्वरूपी भगवान् खुसी भै हेर्दैनन् ॥ १५ ॥ जो मनुष्य ज्ञानरूपी रत्नादि दिए रहोस वा धन दिये रहोस् अर्कालाइ सन्तोष गर्दछ, त्यो मनुष्य

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

लाई मनुष्यको रुप धारण गरि आयाका हरिनै भनी जान्नू ॥१६॥ कुन ब्रतले कुन तपस्याले इच्छा गरेको फल पाइन्छ त्यो सम्पूर्ण हामीहरु सुन्न इच्छा गर्दछौं बताई बक्सियोस् ॥ १७ ॥ हे मुनि-

फलम् ॥ तत्सर्वं श्रोतुमिच्छामि कथयस्व महामते ॥१७॥ त्वमेव मुनिशार्दूल वेदवेदाङ्ग पारगः ॥ त्वाहृते नहि वक्तान्यो यतस्त्वं व्यास शिक्षितः ॥ १८ ॥ सूत उवाच ॥ धन्योसि त्वं मुनिश्रेष्टत्वमेववैष्णवाग्रणीः । यतः समस्तलोकानां हितमिच्छासि सर्वदा ॥ १९ ॥ श्रृणु शौनक

श्रेष्ठ ! तपाञीनै वेदवेदाङ्ग जान्नु हुन्छ यो बात बताउन तपाञी देखि आर्को कोहि शक्तैन किन भने तपाञीलाइ व्यासजीले खुप शिकाएकोछ ॥ १८ ॥ सूतजी भन्नु हुन्छ, मुनिमा श्रेष्ठ भयाका हे

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

शौनक ! तपाञी धन्य हुनु हुन्छ, विष्णु भक्तका मध्यमा पनी तपाञीनै श्रेष्ठ हुनुहुन्छ, किन भने हरवखत सम्पूर्णको हित इच्छा गर्नुहुन्छ ॥ १९ ॥ हे शौनकजी ! तिमिले जो कुरा सोध्यौ सो म

वक्ष्यामि कथां पाप प्रणाशिनीं । यां श्रुत्वा मुच्यते जंतु संसारोत्थ महाभयात् ॥ २० ॥

पाप नाश गर्नें कथा कहन्छू जो सुनेर मनुष्य हरू संसारमा भयाका दुःखात् देखी छुटछन् ॥ २० ॥

॥ इति श्रीस्कन्दपुराणे रेवाखण्डे सत्यनारायण व्रतकथायां प्रथमोऽध्यायः ॥

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

सूतजी भन्दछन्, एक दिन योगी नारद जी आर्काका अनुग्रह का इच्छाले सम्पूर्ण लोकमा घुम्दै फिर्दै यस पृथ्वीमा आये ॥ १ ॥ तहाँ सम्पूर्ण जन लाइ नाना तरह का क्लेशले संयुक्त दुःखी नाना योनिमा

एकदा नारदो योगी परानुग्रहकांक्षया ॥ पर्यटन् विविधान् लोकान् मर्त्यलोकमुपागतः ॥ १ ॥ तत्र दृष्ट्वा जनान् सर्वान् नानाक्लेश समन्वितान् ॥ नानायोनि समुत्पन्नान् क्लिश्यमाना न्स्वकर्मभिः ॥ २ ॥ केनोपायेन चैतेषां दुःखनाशो भवेद्ध्रुवम् ॥ इति संचिन्त्य मनसा विष्णुलोके गतस्त-

जन्मेर आफ्ना कर्मको दुःख भोग सही रहेका देखि ॥ २ ॥ यस्ताको कुन् उपायले निश्चय दुःख नाश होला भन्ने चिन्ता मनमा ली

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

विष्णुलोक बैकुण्ठमा गये ॥३॥ तहाँ सेतोवर्ण भयेका, चार हात भयाका, शंख चक्र गदा पद्म लियाका, बनमालाले शोभायमान् भयाका ॥ ४ ॥ नारायण लाई देखि नारदजी स्तुतिगर्न लाग्दाभये दा ॥ ३ ॥ तत्र नारायणं देवं शुक्लवर्णं चतुर्भुजम् ॥ शंख चक्र गदा पद्म वनमाला विभूषितम् ॥ ४ ॥ दृष्ट्वा तं देवदेवेशं स्तोतुं समुपचक्रमे ॥ नारद उवाच ॥ नमस्ते वाङ्मनोतीत रूपायानंतशक्तये ॥ ५ ॥ आदिमध्यान्तहीनाय निर्गुणाय गुणात्मने ॥ सर्वेबाणी र मन देखिन् पर अग्राह्य अर्थात् ग्रहण गर्न नसकीने स्वरूप भयाका बचंनले कही नसकीने मनले जानि नसकीने अगणित शक्ति भयाका येस्ता हजूर लाइ नमस्कार छ ॥ ५ ॥ हे प्रभो !

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

आदि मध्य अन्त्य तीन अवस्था देखिन् रहित निर्गुन होई बक्सिन्छ, सबका निमित्त सगुणात्मक अनेक अवतार धारण गरि बक्सिन्छ, सबको आदिभूत पुराणस्वरूपले भक्तको पीड़ा नाश गरी बक्सिन्छ ॥ ६ ॥ भनी येस्ता प्रकारको स्तुति गरेको सुनी श्रीविष्णु नारद संग भन्नु

षामादिभूताय भक्तानामार्त्तिनाशिने ॥ ६ ॥ श्रुत्वा स्तोत्रं ततो विष्णुर्नारदं प्रत्यभाषत ॥ श्रीभगवानुवाच॥ किमर्थमागतोसि त्वं किंते मनसि वर्तते ॥ ७ ॥ कथयस्व महाभाग तत्सर्वं कथयामि ते ॥ नारद

हुन्छ हे नारद मुनि ! तिमि के कामका निमित्त आयौ तिम्रो मनमा के छ ॥ ७ ॥ हे नारद ! म सँग तिमी मन रम पनी तिमो सँग वृत्तान्त कहुँला भनी आज्ञा हुँदा नारदजी विन्ती गर्छन् । हे

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

प्रभो ! मनुष्य लोकमा जनहरू नाना दुःखले युक्तभयाका नाना योनिमा जन्मेर पापकर्मको कष्टसही रहेका दुःखी छन् ॥ ८॥ हे नाथ! तिनी हरूको दुःख थोरै उपायले शान्त हुँने युक्ति म सुन्न चाहन्छु

उवाच ॥ मर्त्यलोके जनाः सर्वे नानाक्लेश समन्विताः॥
नानायोनिसमुत्पन्नाः पच्यन्ते पापकर्मभिः ॥ ८ ॥ त-
त्कथं शमयेन्नाथ लघूपायेन तद्वद ॥ श्रोतुमिच्छामि-
तत्सर्वं कृपास्तिं यदि ते मयि ॥९॥ श्रीभगवानुवाच ॥
साधु पृष्टं त्वया वत्स लोकानुग्रहकांक्षया ॥ यत्कृत्वा

मेरा ऊपर हजुरको दया छ भने आज्ञा गरी बक्सीयोस् ॥ ६ ॥ भनी नारदजीले विन्तीगर्दा श्रीभगवान् आज्ञा गर्नुहुन्छ। हे वत्स ! हे बाबु ! हे नारद मुनि ! दुनिआहरुको अनुग्रह को इच्छा गरिकन तिमी

ले सोध्यौ यो वेस हो, जे गर्नाले मनुष्य मोहले छुट्छ सो तिमी सुन भन्दछु॥१०॥ एक ठुलोव्रत पवित्र छ, जुन् स्वर्ग मर्त्यमा पनी दुर्लभ छ, हे वत्स नारद! तिम्रा स्नेहले एस् बखतमा म प्रकाश

मुच्यते मोहात् तच्छृणुष्व वदामि ते ॥ १० ॥ व्रतमास्ति महत्पुण्यं स्वर्गमर्त्ये च दुर्लभम् ॥ तव स्नेहान्मया वत्स प्रकाशः क्रियतेऽधुना ॥ ११ ॥ सत्यनारायणस्यैकं व्रतं सम्यग्विधानतः ॥ कृत्वा सद्यः सुखं भुक्त्वा परत्र मोक्षमाप्नुयात् ॥१२॥ तच्छ्रुत्वा भगवद्वाक्यं नारदो मुनिरब्र-

गर्दछु ॥११॥ जुन् मनुष्य सत्यनारायणको व्रत बढ़िया तरहले गर्छ सो चाँडै सुखको भोग गर्छ, अन्तयमा अर्थात् मरे पछी मुक्त हुन्छ॥१२ भनी भगवान्को बचन सुनी नारद मुनि बिंती गर्दछन् हे प्रभो! तेस

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

व्रतको फल केहो, के विधान हो, पैल्हे व्रत कस्लेगर्‍यो ॥ १३ ॥
त्यो सब विस्तारले आज्ञा गर्नुहोस् यो व्रत कैल्हे गर्ने हो भनी
नारदले बिन्ती गर्दा भगवान् आज्ञा गर्न लाग्नू भो, हे नारदमुनि !
वीत ॥ नारद उवाच॥ किं फलं किं विधानञ्च कृतं के-
नैव तद्व्रतम् ॥ तत्सर्वं विस्तराद् ब्रूहि कदा कार्यं हि
तद्व्रतम् ॥१३॥ श्रीभगवानुवाच॥ दुःखशोकादिशमनं
धनधान्य प्रवर्धनम् ॥ १४ ॥ सौभाग्यसंततिकरं सर्वत्र
विजयप्रदम् ॥ यस्मिन् कस्मिन् दिने मर्त्यो भक्ति श्र-
जुन् व्रत दुःख शोकादिलाई शान्त गर्ने धन धान्य बढ़ाउने ॥१४॥
सौभाग्य संतान दिने, सम्पूर्ण विजय दिने, यस्तो व्रत मनुष्यले जुन
सुकै दिनमा भये पनी भक्ति श्रद्धाले युक्तभैकन गरोस् ॥ १५ ॥

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

देवता सत्यनारायणजी को साँझमा पूजा गर्नु, भक्त ब्राह्मण र भाई बन्धुले सहित धर्म परायण भै ॥ १६ ॥ भक्ति गरी सवासेर नैवेद्य चढाउनु, केरा घ्यू दुद गहुँको पिठो ॥ १७ ॥ गहुँको पिठो नपाए चामलको पीठो चिनी नपाए गुड इत्यादि सम्पूर्ण पदार्थ सवापाउ सवासेर सवामन आफ्ना धन अंसारले भोग लगाउनु ॥१८॥ ब्राह्मण-

द्धासमन्वितः ॥१५॥ सत्यनारायणं देवं यजेच्चैव निशामुखे ॥ ब्राह्मणैर्बान्धवैश्चैव सहितो धर्मतत्परः॥१६॥ नैवेद्यं भक्तितो दद्यात्सपादं भक्ष्यसंयुतम् ॥ रम्भाफलं घृतं क्षीरं गोधूमस्य च चूर्णकम् ॥१७॥ अभावे शालिचूर्णं वा शर्करा च गुडं तथा। सपादं सर्वभक्ष्याणि चैकीकृत्य निवेदयेत् ॥ १८ ॥ विप्राय दक्षिणां दद्यात्कथां-

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

लाई दक्षिणा दिनु र भाई बन्धु सहित भै कथा सुनी ब्राह्मण लाई भोजन गराउनु ॥१९॥ भोग लगायाको नैवेद्य खायी वाहाँ पछि नाचगान इत्यादि गर्नु सत्यनारायण स्वामी लाई बारम्बार स्मरण

श्रुत्वा जनैः सह ॥ ततश्च बंधुभिः सार्धं विप्रांश्च प्रतिभोजयेत् ॥१९॥ प्रसादं भक्षयेद्भक्त्या नृत्यगीतादिकं चरेत् ॥ ततश्चस्वगृहं गच्छेत सत्यनारायण स्मरन् ॥२०॥ एवं कृते मनुष्याणां वाञ्छासिद्धिर्भवेद्ध्रुवम् ॥ विशेषतः कलियुगे लघूपायोस्ति भूतले इति॥द्वितीयोऽध्यायः२

ध्यान गर्दै आफ्ना घरमा जानु ॥२०॥ यस्तो गर्नाले मनुष्यको निश्चय मनोरथ पूर्णहुन्छ, विशेष गरीकन कलियुगमा पृथ्वीमा येही सानु उपायछ

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

तृतीय अध्यायमा शतानन्द ब्राह्मण को उपाख्यान वर्णन गरिन्छ, सूतजी भन्दछन् हे शौनक हो ! सुन अब औरै वृत्तान्त वर्णन गर्छु, जस्ले यो पैल्हे ब्रत गर्‍यो सो काशीपुरीमा शतानन्द नामक ब्राह्मण

सूत उवाच ॥ अथान्य त्संप्रवक्ष्यामि कृतं येन पुरा द्विज ॥ काश्चित् काशीपुरे रम्ये ह्यासीद्विप्रोति नि-र्धनः ॥१॥ क्षुत्तृड्भ्यां व्याकुलो भूत्वा नित्यं बभ्राम भूतले ॥ दुःखितं ब्राह्मणं दृष्ट्वा भगवान् ब्राह्मणप्रि-यः ॥ २ ॥वृद्धब्राह्मणरूपस्तं पप्रच्छ द्विजमादरात् ॥

अत्यन्त दरिद्री थिए ॥ १ ॥ ती भोक प्यासले व्याकुल भै नित्य पृथ्वीमा घुम्दथे ती दुःखी शतानन्द लाई देखी ब्राह्मणका प्यारा भगवानले ॥ २ ॥ बृद्ध ब्राह्मणको स्वरूप लियेर ती ब्राह्मण सँग

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

आदर पूर्वक सोध्नुभयो, ॥ ब्राह्मण ! तिमी अत्यन्त दुःखित छौ, सँधैकिन यस् पृथ्वीमा घुम्दछौ ? ॥ ३ ॥ भनी आज्ञा गर्दा ब्राह्मण बिन्ती- गर्दछन्, म अत्यन्त दरिद्री ब्राह्मण छु, भिक्षा माग्नाका निम्ती पृथ्वीमा

किमर्थं भ्रामसे विप्र महीं नित्यं सुदुःखितः ॥ ३ ॥ तत्सर्वं श्रोतुमिच्छामि कथ्यतां द्विजसत्तम ॥ ब्राह्मणोतिदरिद्रोऽहं भिक्षार्थं वै भ्रमाम्यहम् ॥ ४ ॥ उपायं यदिजानासि कृपया कथय प्रभो ॥ वृद्धब्राह्मणउ० ॥सत्यनारायणो विष्णुर्वाञ्छितार्थ फलप्रदः ॥ ५ ॥ तस्य त्वं

घुम्दछू ॥ ४ ॥ हे प्रभो ! हजुर्ले केहि उपाय जाने को भए कृपा साथ आज्ञा हवस् भनी भन्दा बूढा ब्राह्मण रूप विष्णु आज्ञा गर्दाभये हे ब्राह्मण ! सत्यनारायण भगवान् मनवाञ्छित फल दिन्छन् ॥ ५ ॥

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

तसर्थ तिमी पनी तिन्को व्रत गरी पूजा गर, जुन व्रत गर्नाले मनुष्य का सबै दुःख छुट्छन् ॥ ६ ॥ भनी व्रतको बिधि आज्ञागरी तहाँ सत्यनारायण बुढाब्राह्मण अन्तर ध्यान है बक्सीयो ॥ ७॥ तब ती ब्राह्मण

पूजनं विप्र कुरुष्व व्रतमुत्तम । यत्कृत्वा सर्वदुःखेभ्यो मुक्तो भवति मानवः ॥ ६ ॥ विधानं च व्रतस्यापि विप्रायाभाष्य यत्नतः ॥ सत्यनारायणो वृद्धस्तत्रैवान्तरधीयत ॥ ७ ॥ तदहं संकरिष्यामि यदुक्त ब्राह्मणेन वै । इति संचिन्त्य विप्रोऽसौ रात्रौ निद्रा न लब्धवान् ॥ ८ ॥ ततः प्रातः समुत्थाय सत्यना-

ले यो बिचार गरे कि त्यो व्रत म बढिया तरहले अवश्यै गरुँला, जुन् वृद्ध ब्राह्मण ले व्रत र पूजा को महिमा कहिगये भनी रातभर निद्रा पनि परेन एसैमा मग्न परी रात बिताए ॥ ८ ॥ फेरी बिहान उठी

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

सत्यनारायणको व्रतगर्छु भनि मनले संकल्प गरी ती ब्राह्मण भिक्षा-
माग्न जाँदा भए ॥ ९ ॥ त्यस दिन धेरै द्रव्य (धन) पाएर तेसले
भाई बन्धु साथमै सत्यनारायण को व्रत गर्दा भये ॥१०॥ सत्यनारायण

रायणव्रतम् ॥ करिष्ये इति संकल्प्य भिक्षार्थमगमद्द्विजः ॥ ९ ॥ तस्मिन्नेवदिने विप्रः प्रचुरं द्रव्यमाप्तवान् ॥ तेनैव बन्धुभिः सार्धं सत्यस्य व्रतमाचरेत् ॥ १० ॥ सर्वदुःखविनिर्मुक्तः सर्व संपत्समान्वितः ॥ बभूव स द्विजश्रेष्ठो व्रतस्यास्य प्रभावतः ॥ ११ ॥ ततः प्रभृति कालं च मासि मासि व्रतं कृतम् ॥

को व्रतको प्रभावले ती ब्राह्मणको सब दुःख गयो र धन धान्य हरूले
संपत्ति वाला भये ॥ ११ ॥ ती ब्राह्मण मैह्राको मैन्हा सत्यनारायण
को व्रतगर्दा भये र ब्राह्मणोत्तम शतानन्द एस सत्यनारायणको

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

व्रत गर्नाले॥१२॥ सम्पूर्ण पाप देखिन् छुटी दुर्लभ कैल्हे नपाइसकिने मोक्षकन पाउँदाभये! हे नारदजी! जब मनुष्य सत्यनारायणको व्रत बिधिले गर्छ॥१३॥ तब सो मनुष्यको दुःख दूर होला भनी नारायणले

एवं नारायणस्येदं व्रतं कृत्वा द्विजोत्तमः ॥ १२ ॥
सर्वपाप विनिर्मुक्तो दुर्लभं मोक्षमाप्तवान् ॥ व्रतमस्य
यदा विप्र पृथिव्यां संकरिष्यति ॥ १३ ॥ तदैव सर्व-
दुःखं च मनुष्यस्य विनश्यति ॥ एवं नाराय-
णेनोक्तं नारदाय महात्मने ॥ १४ ॥ मया तत
कथितं विप्राः किमन्यत कथयामि वः ॥ १५ ॥

सत्यनारायण व्रतकथायां तृतीयोऽध्यायः ॥

महात्मा नारदलाई आज्ञा गर्दाभये॥१४॥ सोही व्रत हे शौनक ब्राह्मण हो! मैले तपाञी लाई सुनाञे अब अरू केकथा भनु भनी सूतजीले भने॥१५॥

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

ऋषि शौनकादि भन्दछन् हे मुनि सूतजी ! फेरी ती ब्राह्मण-का पछि यो व्रत पृथ्वीमा कस्ले सुन्यो कस्ले गऱ्यो त्यो संपूर्ण सुन्ना-कन हामी चाहन्छौं, किनभने हाम्रो श्रद्धा बढ्दै आयो ॥ १ ॥

ऋषयऊचुः ॥ तस्माद्विप्राच्छ्रुतं केन पृथिव्यां चरितं मुने ॥ तत्सर्वं श्रोतुमिच्छामः श्रद्धास्माकं प्रजायते ॥ १ ॥ सूत उवाच ॥ शृणुध्वं मुनयस्सर्वे व्रतं येन कृतं भुवि ॥ एकदा स द्विजवरो यथाविभव विस्तरैः ॥ २ ॥ बन्धुभिः स्वजनैः सार्धं व्रतं कर्तुं

भनी ऋषीहरुले भन्दा सूतजी भन्दछन् तिनै शतानन्द द्विजश्रेष्ठ एक दिन् यथा ऐश्वर्य विस्तारले ॥ २ ॥ भाईबन्धुका साथ सत्यनारायण को व्रत गर्न तैयार भयेका थिये, तेसै वेलामा दाउरा वेच्ने दाउरा

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

ली आयो ॥३॥ तिर्खाले व्याकुल भयेको हुनाले त्यो दाउरा बाहिर
राखी ब्राह्मणका घरमा गयो र ब्राह्मण लाई व्रत र पूजा गरेको
देखी ॥ ४ ॥ ब्राह्मणलाई दण्डवत्गरी विन्ती गर्‍यो । यो तपाञीले
समुद्यतः ॥ एतस्मिन्नंतरे काले काष्ठक्रेता समागतः
॥ ३ ॥ बहिः काष्ठं च संस्थाप्य विप्रस्य गृहमा-
ययौ ॥ तृष्णया पीडितात्मा च दृष्ट्वा विप्रं
कृतव्रतं ॥ ४ ॥ प्रणिपत्य द्विजं प्राह किमिदं क्रियते
त्वया ॥ कृते किं फलमाप्नोति विस्तराद्वद मे
के गरेको हो ? यो गर्नाले के फल हुन्छ, सो हे ब्राह्मण ! विस्तारले
मलाई कहनु होस् ॥ ५ ॥ भनी भन्दा ब्राह्मण भन्दछन् यो सब मन
कामना पूर्णगर्ने सत्यनारायण देवताको व्रत गर्न लागेकोहो तिनै

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

नारायण को प्रसन्नताले मेरा घरमा धन धान्य ठुलो ऐश्वर्य भये कोहो ॥६॥ भनी सुन्दा तेस् दाउरा बेचनले ब्रतको प्रभाव जानी जल् प्रसाद खाई शहरमा गयो ॥७॥ सत्यनारायण प्रभुको चिन्तागरी यो प्रभो ॥ ५ ॥ विप्र उवाच । सत्यनारायणस्येदं ब्रतं सर्वेप्सितप्रदम् ॥ तस्य प्रसादान्मे सर्वं धनधान्यादिकं महत ॥ ६ ॥ तस्मादेतद्व्रतं ज्ञात्वा काष्ठक्रेताःतिहर्षितः ॥ पपौ जलं प्रसादञ्च भुक्त्वा च नगरं ययौ ॥ ७ ॥ सत्यनारायणं देवं मनसा इतय चिन्तयत ॥ काष्ठं विक्रयतो ग्रामे प्राप्यते चाद्य यद्धनम् ॥ मनमा लियो कि उदारा गाउँमा बेचता जति धन मिल्छ तेस् धनले ॥ ८ ॥ सत्यनारायण देवको उत्तम ब्रत र हुँला भनी मनले चिताई

दउरा कपालमा राखी ॥६॥ रमणी नगरमा गयो जहा धनीहरुकोबस्ती थियो तेस दिन दुगुना मोल पायो ॥ १० ॥ र खुशी भै तेस् दाउरेले
॥ ८ ॥ तेनैव सत्य देवस्य करिष्ये ब्रतमुत्तमम् ॥ इति संचिन्त्य मनसा काष्ठं कृत्वातु मस्तके ॥ ९ ॥ जगाम नगरे रम्ये धनिनां यत्र संस्थितिः ॥ तद्दिने काष्ठ मूल्यं च द्विगुणं प्राप्तवानसौ ॥ १० ॥ ततः प्रसन्नहृदयः सुपक्वं कदलीफलम् ॥ शर्कराघृतदुग्धानि गोधूमस्य च चूर्णकम् ॥ ११ ॥ कृत्वैकत्र सपादं च गृहीत्वा स्वगृहं ययौ ॥ ततो बन्धून्समाहूय चकार
राम्रो पाकेको केरा सख्खर घ्यू दुध गहुँको पीठो ॥११॥ ई सबसवासेर मिलाई लीकन घरमा आयी भाई बन्धुलाई बोलाई यथा विधिले

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

व्रत गर्‍यो ॥ १२ ॥ तेस व्रतका प्रभावले त्यो दाउरा वेच्नेवाला धन धान्य छोरा छोरीले युक्तभै यस् लोकमा सुख भोग गरी अन्तकालमा सत्यनारायणको लोक बैकुण्ठमा जाँदो भयो ॥ १३ ॥

विधिना व्रतम् ॥ १२ ॥ तद्व्रतस्य प्रभावेण धनपुत्रान्वितोऽभवत ॥ इहलोके सुखं भुक्त्वा चांते सत्यपुरं ययौ ॥ १३ ॥

इति श्रीसत्यनारायणव्रतकथायां चतुर्थोध्यायः ॥ ४ ॥

सूतउवाच ॥ पुनरन्यत्प्रवक्ष्यामि शृणुध्वंमुनिसत्तमाः ॥ पुरा चोल्कामुखो नाम नृपश्चासीन्मही

श्रीसूतजी भन्दछन् ॥ फेरी पनी अरु वृतान्त वर्णन गर्दछु हे शौनकादि ऋषि श्रेष्ठ हो ! तपाजी हरु सुन्नू होस् पैल्हे एक उल्का

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

मुख नाम गरेका अत्यन्त धर्मात्मा राजा थिए ॥ १ ॥ ती राजा
सब इन्द्रीयलाई जीतका सत्यबादी थिए ती सुबुद्धिमान् राजा देव-
स्थानमा गयी ब्राह्मणहरूलाई सधैं धन दी प्रसन्न गराउँदथे ॥ २ ॥

पतिः ॥ १ ॥ जितेन्द्रियः सत्यवादी ययौ देवालयं
प्रति ॥ दिने दिने धनं दत्वा द्विजान्संतोषयन्सुधीः
॥ २ ॥ भार्या तस्य प्रमुग्धा च सरोजवदना सती ॥
भद्रशीलानदीतीरे सत्यस्य व्रतमाचरत ॥ ३ ॥
एतस्मिन्नन्तरे तत्र साधुरेकः समागतः ॥ वाणि

तिन्की प्रमुग्धा नाम गरेकी रानी थिइन् तिन्को मुख कमल सदृश्य
थियो, रूपवती पतिव्रता थिइन्, राजा भद्रशीला नदीका तीरमा सत्य-
नारायणको व्रत गर्दथे ॥ ३ ॥ तैसे बखत्मा ताहाँ एक साधु

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

बनिञा व्यापारका वास्ते अनेक प्रकारका बहु मूल्य द्रव्यले गरीकन भरिएको ॥ ४ ॥ आफ्नु नाउ (डुँगी) लाई तीरमा राखी आफु राजाका नजीकमा गयेर ती ब्रतगर्न लागेका राजा लाई हेरी नम्रभै

ज्यार्थं वहुधनैरनेकैः परिपूरिताम् ॥ ४ ॥ नावं संस्था प्य तत्तीरे जगाम नृपतिं प्रति ॥ दृष्ट्वा स ब्रतिनं भूपं पप्रच्छ विनयान्वितः ॥ ५ ॥ साधुरुवाच ॥ किमिदं कुरुषे राजन् भक्तियुक्तेन चेतसा ॥ प्रकाशं कुरुतत्सर्वं श्रोतुमिच्छामि सांप्रतम् ॥ ६ ॥ राजोवाच ॥

कन सोधदो भयो ॥५॥ हेराजन् ! यो हजुरले भक्तियुक्त चित्तले केगरी बक्सियेकोहो, मेरा अगाडी त्यो सम्पूर्ण प्रकाश गरि बक्सियोस् म बढ़िया तरहले सुन्न चाहन्छू ॥ ६ ॥ भनी बनिञाले

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

भन्दा राजा भन्छन् हे साधुबनिञा ! यो अतुल तेज वाला बिष्णुको पूजा गरिन्छ आफ्ना परिवार ले साथ पुत्रादिको प्राप्ति निंती पूजा ब्रत गरेको भनी राजाको बचन सुनी साधु बैश्य आदर सहितले

पूजनं क्रियते साधो विष्णो रतुलतेजसः ब्रतं च स्वजनैः सार्धं पुत्राद्यावाप्तिकाम्यया ॥७॥ भूपस्य वचनं श्रुत्वा साधुः प्रोवाच सादरम् ॥ सर्वं कथय मे राजन् करिष्येऽहं तवोदितम् ॥ ८ ॥ ममापि संततिर्नास्ति एतस्माज्जायते ध्रुवम् ॥ राजा तथामुवाचेदं ब्रतं

भन्छ हे राजन् ! त्यो ब्रतको विधि कहि बक्सियोस हजुरले आज्ञागरेको सव थोक गर्छूं ॥ ८ ॥ मेरा पनी संतान छैनन् तसर्थ यस्का प्रभावले निश्चय सन्तान होला भनी राजा बाट ब्रतविधि सुनी आफ्नू

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

काम सकी आनन्दभै घर आयो ॥ ६ ॥ सम्पूर्ण वृतान्त संतान दाता सत्यनारायणको व्रतको प्रभाव आफ्नी स्त्री लाई सुनाउँदो भयो ।

सम्यग्विधानतः ॥ ९ ॥ श्रुत्वा साधुर्जगामाशुनगरं श्रीसमाकुलं ॥ ततोनिवृत्यवाणिज्यात्सानन्दो गृहमागतः ॥ १० ॥ भार्यायै कथितं सर्वं व्रतं संततिदायकम् ॥ तदा व्रतं करिष्यामि यदा मे संततिर्भवेत् ॥ ११ ॥ इति लीलावतीं प्राह स्वपत्नीं साधुसत्तमः ॥ एकस्मिन्

मेरो सन्तान भयेपछि व्रतगरूँला ॥ १० ॥ भनि साधुश्रेष्ठ बनिञाले आफ्नि स्त्री लाई भन्योर एक दिन पतिव्रता बनिञाकी स्त्री लीलावती ॥ ११ ॥ पतीले संयुक्त आनन्दचित्तवाली भगवद्धर्ममा लागी

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

सत्यनारायण का प्रसन्नता ले गर्भवती हुँदी भई ॥१२॥ दसौ मैन्हामा तिन्की रत्न स्वरूप छोरी जन्मी, त्यो दिन पर दिन बढ्न लागी, जस्तै

दिवसे तस्य भार्या लीलावती सती ॥ १२ ॥ भर्तृ-युक्तानन्दचित्ताऽभवद्धर्म परायणा ॥ गर्भिणी सा भवत्तस्य भार्या सत्यप्रसादतः ॥ १३ ॥ दशमे मासि वै तस्याः कन्यारत्नमजायत ॥ दिने दिने सा ववृधे शुक्लपक्षे यथा शशी ॥ १४ ॥ नाम्ना कलावती चेति तन्नामकरणं कृतम् ॥ ततो लीलावती प्राह

शुक्ल पक्षमा चंद्रमा बढ्छन् ॥ तेस्को कलावती नाम राखे, जब छोरी-को न्वारन् भएथ्यो लीलावती आफ्ना स्वामी सँग मधुर बचन बोली ॥ १४ ॥ पहिले संकल्प गरेको ब्रत किन गर्नु हुन्न भनी

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

मन्दा साधु बनिआ भन्छ हे प्यारी ! छोरी को विवाहा का समय मा गरूँला ॥ १५ ॥ भनी बुझायी शहरमा आफ्नु काम विषे व्यापारादि गर्न गयो, त्यो कन्या आफ्नु बाबुका घरमा

स्वामिनं मधुरं वचः ॥ १५ ॥ न करोषि किमर्थं वै पुरा संकल्पितं ब्रतम् ॥ साधुरुवाच ॥ विवाहसमये त्वस्याः करिष्यामि ब्रतं प्रिये ॥ १६ ॥ इति भार्यां समाश्वास्य जगाम नगरं प्रति ॥ ततः कलावती कन्या ववृधे पितृवेश्मनि ॥ १७ ॥ दृष्ट्वा कन्यां

बढ्दी भई ॥ १६ ॥ साधु वैश्यले आफ्नी छोरो जवान (विवाह योग्य) देखि सल्लाह गरी धर्म जान्ने साधुले नगरमा चाडैनै धर्म्म जान्ने एक दूत पठाउँदो ययो ॥ १७ ॥ हे दूत !

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

तिमी यो छोरी को विवाह गर्ना निमित्त बढिया बर बिचारी ल्याउ
भनी आज्ञा गर्दा त्यो दूत काचन नगरमा गयो ॥ १८ ॥ एक
बनिआ को छोरो ल्यायो, त्यो सुन्दर बालक लाई देखि कन

ततः साधुर्नगरं सखिभिः सह ॥ मंत्रयित्वा द्रुतं
दूतं प्रेषयामास धर्मवित् ॥ १८॥ विवाहार्थं च कन्याया
वरं श्रेष्ठं विचारय ॥ तेनाज्ञप्तश्च दूतोऽसौ काञ्चनं नगरं
ययौ ॥ १९ ॥ तस्मादेकं वणिक् पुत्रं समादायागतो
हिसः । दृष्ट्वातु सुन्दरं बालं वणिकपुत्रं गुणान्वितम्
॥ २० ॥ ज्ञातिभिर्बन्धुभिः सार्धं परितुष्टेन चेतसा ॥

॥ १९ ॥ दाजु भाई इष्ट मित्र हरुले साथ भई तिनै वेश्यालाई
शास्त्र विधिले कन्यादान गर्‍यो ॥ २० ॥ तै पनी भाग्यवशले तेस

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

बनिञाले व्रत लाई बिर्स्यौं बिहा भैसकेरे पनि गरेन तेस्कारणले सत्यनारायण प्रभु रिसाउँनु भयो ॥ २१ ॥ तब नियम युक्त आफ्नु कार्यमा चतुरो त्यो बैश्य केहि काल पछि बेपार गर्ना निमित्त ज्वाञी

दत्तवान् श्रीमते साधुः कन्यां विधिविधानतः ॥ २१ ॥ ततो भाग्यवशात्तेन विस्मृतं व्रतमुत्तमम् ॥ विवाह समये तस्या स्तेन रुष्टोऽभवत्प्रभुः ॥ २२ ॥ ततः कालेन कियता निजकर्म विशारदः ॥ वाणिज्यार्थंगतः शीघ्रं जामात्रा सहितो वणिक् ॥ २३ ॥ रत्नसारपुरे रम्ये गत्वा

साथ ली गयो ॥ २२ ॥ रमणीय रत्नसारपुरमा गयी समुद्रका तीरमा त्यो बैश्य भाग्यवान् ज्वाँञीका साथ बेपार गर्ने रमणीय चन्द्रकेतु राजाका नगरमा गयो ॥ २३ ॥ तेस् बखत् सत्यनारायण

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

प्रभुले ॥ २४ ॥ झुठो संकल्प देखि तेस बनिआ लाइ ठुलो दुखः
होला भनि श्राप दिनुभयो ॥ २६ ॥ एकदिन चोरले राजाको धन
सिन्धुसमीपतः ॥ वाणिज्यमकरोत्साधुर्जामात्रा श्रीमता
सह ॥ २४ ॥ तौ गतौ नगरे रम्ये चन्द्रकेतो र्नृपस्य
च । एतस्मिन्नेव कालेतु सत्यनारायणः प्रभुः ॥ २५ ॥
भ्रष्टप्रतिज्ञमालोक्य शापं तस्मै प्रदत्तवान् ॥ दारु-
णं कठिनं चास्य महद् दुःखं भविष्यति ॥२६॥ एकस्मि
न् दिवसे राज्ञो धनमादायतस्करः । तत्रैव चागतश्चौरो
वणिजौ यत्र संस्थितौ ॥ २७ ॥ तत्पश्चाद्धाव
चोरी गरी जहाँ बनिआ थिए तहाँ आये ॥ २७ ॥ समात्न
दौडी आयाका दूत हरुलाई देखि डराई त्यो धन बनिआ का नजी

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

कै छीडि चोर लुक्यो ॥ २८ ॥ राजदूत तहीं आये जहाँ ति सज्जन बनिआ वसेका थिए, वहाँ धन देखि ती बनीआ लाई बाँधी पाता कसी लगी ॥ २९ ॥ दगुदैं राजका हजुर्मा आई खुशीभै भन्नलागे, हेप्रभु !

कान् दूतान् दृष्ट्वा भीतेन चेतसा ॥ धनं संस्थाप्य तत्रैव स तु शीघ्रमलक्षितः ॥२८॥ ततो दूताः समायाता यत्रास्ते सज्जनो वणिक्॥ दृष्ट्वा नृपधनं तत्र बध्वा नीतौ वणिक्सुतौ॥ २९ ॥ हर्षेण धावमानाश्च ऊचुर्नृपसमीपतः ॥ तस्करौ द्वौ समानीतौ विलोक्यज्ञापय प्रभो ॥ ३० ॥ राज्ञाज्ञप्ता स्ततः शीघ्रं

दुई चोर पकडी ल्याऔं ॥ इन्लाई विचार गरि आज्ञा गरी बक्सोयोस् ॥ ३० ॥ दूतका बचन सुनी राजा चन्द्रकेतुले आज्ञा दिए, राजा

को आज्ञा ले ती दुवै बनिञालाई बलियो गरी पाता कसी अत्यन्त दुःख हुँने भ्यालखानमा केही बिचार नगरी हाल्दा भये ॥३१॥सत्य-नारायण देवताका मायाले कसैले पनी ती बनिञाको कुरा सुनेनन्

दृढंबध्वा तु ताबुभौ ॥ स्थापितौ द्वौ महादुर्गे कारा-गारेऽविचारतः ॥ ३१ ॥ मायया सत्यदेवस्य न श्रुतं कैस्तयोर्वचः ॥ ततस्तयोर्धनं राज्ञा गृहीतं चन्द्र केतुना ॥ ३२ ॥ तच्छापाच्च तयोर्गेहे भार्या चैवा-तिदुःखिता ॥ चौरेणापहृतं सर्वं गृहे यच्च स्थितं धनम्

सत्यनारायणका क्रोधका प्रभावले चंद्रकेतु राजाले बनिञाको धनपनी सर्वस्व गरी आफैंले हरण् गरे ॥३२॥ तिन्का श्रापले गरीकन घरमा पनी बनिञाका स्वास्नि हरुले अत्यन्त दुःखपाए, घरमा भयेको धन

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

पनी चोरले चोर्‍यो ॥३३॥ चिन्ताले र रोगले दुःखपायेकी बनिञा-
को छोरी कलावती पनी अन्नको चिन्तामा परेकी अर्थात् काँह गये
अन्न खान पाइयेला भन्दै दिन २ अर्काका घर २ घुम्न लागी ॥३४॥

॥ ३३ ॥ आधिव्याधिसमायुक्ता क्षुत्पिपासातिदुःखिता ॥
अन्नचिन्तापरा भूत्वाबभ्राम च गृहेगृहे ॥ ३४ ॥ कलावती
तु कन्यापिबभ्राम प्रतिवासरम् । एकस्मिंदिवसेयाता ।
क्षुधार्त्तौ द्विजमन्दिरम् ॥ ३५ ॥ गत्वा पश्यंत ब्रतं तत्र
सत्यनारायणस्य च ॥ उपविश्य कथां श्रुत्वा वरं
प्रार्थितवत्यापि ॥ ३६ ॥ प्रसादभक्षणं कृत्वा ययौ

एक दिन त्यो कलावती क्षुधाले दुःख पाई ब्राह्मणका घरमा गई र सत्य-
नारायणको ब्रत देखि ॥३५॥ तहाँ बसी कथा सुनी बर मागी प्रसाद
खाई रात परे पछि घरमा आई ॥३६॥ आमा लीलावतीले छोरी

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

लाई प्रेमयुक्तभै भन्न लागी हे छोरी ! रातमा तँ कहाँ थिइस् तेरो मनसा केछ अथवा ज्वाञी घरमा न हुनाले मनमा पीर गरी राती २ अर्काका घरमा गएकी होस्की ॥ ३७ ॥ भनी आमाले भन्दा छोरी कलावती

रात्रौ गृहं प्रति ॥ माता कलावती कन्या कथयामास प्रेमतः ॥ ३७ ॥ पुत्रि रात्रौ स्थिता कुत्र किं ते मनसि वर्तते ॥ कन्या कलावती प्राह मातरं प्रति सत्वरम् ॥ ३८ ॥ द्विजालये व्रतं मात दृष्टवावाञ्छित सिद्धिदम् ॥ तच्छ्रुत्वा कन्यका वाक्यं व्रतं कर्तुं समुद्यता ॥ ३९ ॥ सा मुदा तु वणिग्भार्या सत्य

भन्दछे हे आमा ! ब्राह्मणका घरमा एक इष्ट वाञ्छा सिद्धि हुने व्रत देखें ॥ ३८ ॥ भनी छोरीले भने को सुनी बनिञाकी स्त्री लीलावती पनी हर्षले सत्यनारायण को व्रत गर्नाकन तत्पर भई ॥ ३९ ॥ तेस्

पतिब्रताले भाई-बन्धु साथ भै ब्रतगरी मेरा पति ज्वाजी समेत् निका-
नन्द साथ घरमा चाडै आउँन् ॥ ४० ॥ हे सत्यनारायण प्रभो !
मेरा पति ज्वाजीको अपराध हजुर क्षमागरी बक्सिनैं योग्य छहै-

नारायणस्य च ॥ व्रतं चक्रे स वै साध्वी बन्धुभिः
स्वजनैः सह ॥ ४० ॥ भर्तृजामातरौ क्षिप्रमागच्छेता
स्वमाश्रमम् ॥ अपराधं च मे भर्तुर्जामातुः क्षंतुमर्हसि
॥ ४१ ॥ ब्रतेनानेन तुष्टोऽसौ सत्यनारायणः प्रभुः ॥
दर्शयामास स्वप्नंहि चन्द्रकेतु नृपोत्तमम् ॥ ४२ ॥

बक्सिन्छ भनी प्रार्थनागर्दा सत्यनारायण स्वामी फेरी प्रसन्न हुँदा भये
॥ ४१ ॥ तेही दिन राती राजा श्रेष्ठ चन्द्रकेतुलाई यो स्वप्ना दिये
हे राजा ! ई बनिञा लाई भयालखाना देखि भोली (बिहानै)

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

छोड़िदेउ ई चोर व्हैनन् ॥४२॥ इन्को हालमा सर्बस्व गरेको धन फिर्ता
देउ न दिये म तिम्रो राज्य धन छोरा समेत् र तिमीलाई नष्ट गरूँला ॥४३॥
भनी राजालाई स्वप्नामा भनी प्रभु सत्यनारायण अन्तर्ध्यान भये
बन्दिनौ मोचय प्रातर्वणिजौ नृपसत्तम ! ॥ देयं
धनं च तत्सर्वंगृहीतं यत्त्वयाधुना ॥ ४३ ॥ नोचे-
त्त्वां नाशयिष्यामि सराज्यधनपुत्रकम् ॥ एवमा
भाष्य राजानं ध्यानगम्योऽभवत्पुनः ॥ ४४ ॥ ततः प्र
भातसमये राजाच स्वजनैः सह ॥ उपविश्य सभा
मध्ये प्राह स्वप्नं जनं प्रति ॥ ४५ ॥ बद्धौ महाज
राजाले विहानै अफ्ना मानिषका साथ॥ ४४॥ सभामा वसी अफ्ना
मंत्रि सभासद् हरू बोलाई आफुले देखेको स्वपना सुनाये
र ती बनिञा महाजन लाई चाँडो छोड भनी हुकुम् दिए ॥ ४५ ॥

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

राजाको हुकुम्पाई नेलकाटी महाजन हरूलाई राजाका अगाड़ी सभा-
मा ल्याई नम्र भै भन्न लागे ॥ ४६ ॥ हे महाराज ! ई बनियाँलाई
भ्यालखान बाट छुटाई ल्यायौं भनी राजदूतले बिन्ती गरे । तहाँ बनिआ

नौ शीघ्रं मोचय द्वौ वणिक्सुतौ ॥ इति राज्ञो
वचः श्रुत्वा मोचयित्वा महाजनौ ॥ ४६ ॥ समानीय
नृपस्याग्रे प्राहुस्ते विनयान्विताः ॥ आनीतौ
द्वौवणिक्पुत्रौ मुक्तौ निगडबन्धनात् ॥ ४७ ॥ ततो
महाजनौ नत्वा चन्द्रकेतुं नृपोत्तमम् ॥ स्मरंतौ
पूर्ववृत्तान्तं नोचतुर्भयविह्वलौ ॥ ४८ ॥ राजावणिक्सु-

हरूले पनी राजा श्रेष्ठ चन्द्रकेतु लाई नमस्कार गरी । पैल्हेको वृतान्त
साम्झी डरले व्याकुल भयेकाले केही भन्न सकेनन् तव राजाले वैश्य
पुत्र दुबै लाई देखि आदर सहित यो बचन भने कि ॥ ४८ ॥ तिमि

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

हरूका प्रारब्धले यो महादुःख पायौ, अब तिमीहरू केही डर न मान भनि राजाले तिन्का नेल हत्कड़ी गलफन्दि कटाई कपाल खौराई ॥ ॥ ४६ ॥ लुगा गहना दिई खुशी तुल्लाई ती बनिआ हरु लाई

तौ वीक्ष्य वचः प्रोवाच सादरम् ॥ दैवात्प्राप्तं महद्दुःखमिदानीं नास्ति वै भयम् ॥ ४९ ॥ तदा निगड संत्याज्य क्षौरकर्माद्यकारयत ॥ वस्त्रा लंकारकं दत्वा परितोष्य नृपश्च तौ ॥ ५० ॥ पुरस्कृत्य वाणिक्पुत्रौ वचसा तोषयद्भृशम् ॥ पुरानीतं तु यद्द्र-व्यं द्विगुणीकृत्य दत्तवान् ॥५१॥ प्रोवाच तौ ततो राजा

साम्ने राखि मीठा मधुर बचन्ले अत्यन्त खुशी तुल्याउँदा भये ॥ ५० ॥ आफुले सर्वस्व गरेको धन दुगुना तुल्याई ती बनिआलाई

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

दिये । हे साधुजन , तिमीहरू अब आफ्ना घर जाउ भनी राजाले भने, ॥५१॥ तिनी हरूले पनी राजालाई प्रणाम गरी हजुरका प्रस-

गच्छ साधो निजाश्रमम् ? ॥ राजानं प्रणिपत्याह गन्तव्यं त्वत्प्रसादतः ॥५२॥ इत्युक्त्वा तौ महावैश्यौ जग्मतुः स्वगृहं प्रति ॥ ५३ ॥

इति सत्यनारायणव्रतकथायां पंचमोऽध्याः ॥ ५ ॥

न्नताले जान्छौ भनी बिदा भै ती महाजन आफ्ना घरतिर हिंडे ॥५२॥

सूत उवाच ॥ यात्रा तु कृतवान्साधुर्मङ्गला चार पूर्विकाम् ॥ ब्राह्मणाय धनं दत्वा तदा तु

सूत पौराणिक शौनकादि सँग भन्दछन् हे शौनकादि हो ! तब ती वैश्य हरू मंगलाचार गरी शुभयात्रा गर्दाभए । ब्राह्मणहरू

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

लाई धन बाँडी आफ्ना देश तर्फ हिंडे ती वैश्यहरू केही पर गयाका थिया तेस् बखतमा दन्डी स्वरूप अर्थात् योगिको रूप भै सत्यनारायण आयी सोधे हे साधु ! तिमिहरूका नाउमा के छ ? ॥२॥ भनि सुन्दा

नगरं ययौ ॥ १ ॥ कियद्दूर गते साधौ सत्यनारायणः प्रभुः । जिज्ञासां कृतवान्साधो किमस्ति तव नौ स्थितम् ॥ २ ॥ ततो महाजनो मत्तो हेलया च प्रहस्य वै ॥ कथं पृच्छसि भोदंडिन् मुद्रां नेतुं किमिच्छसि ॥ ३ ॥ लतापत्रादिकं चैव वर्त्तते तरणौ मम

ती मत्त भयाका महाजनले ठट्टागरी हाँसी भन्न लागे हे दन्डी! किन सोध्यौ के तिमिलाई मुद्रा [रूपया] चाहिन्छ ? ॥३॥ हाम्रा नाउमा ता पात लहरा हरू मात्र छन् भनी भने, त्यो निठुर बचन सुनी पात्

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

पतिंगरै होस् तिमीहरूले भनेको साँचै व्हैजावस् ॥ ४ ॥ भनि दण्डी चाँडै आफ्ना बाटो लागे। दण्डि गये पछि आफ्नु नित्यकृया गरी ती बनिञाले नाउ हलुकाभै उत्रेको देखि परम आश्चर्य

निष्ठुरं च वचः श्रुत्वा सत्यं भवतु ते वचः ॥ ४ ॥
एवमुक्त्वा गतः शीघ्रं दण्डी तस्य समीपतः ॥
कियद्दूरं ततो गत्वास्थितः सिन्धुसमीपतः ॥ ५ ॥
गते दण्डिनि साधुश्च कृतनित्यक्रियस्ततः । उत्थिता
तरणीं दृष्ट्वा विस्मयं परमं ययौ ॥ ६ ॥ दृष्ट्वा
लतादिकं चैव मूर्छिता न्यपतद्भुवि । लब्धसंज्ञो

मान्दाभये ॥ ६ ॥ सो बनिञा आफ्ना नाऊमा रहेको माल गैह लहरा पत्ता भयेको देखि मूर्छा भै पृथीविषा गिर्दा भये, तहाँ पछि

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

ब्यूँझी बडो चिन्ता गर्दाभये ॥ ७ ॥ छोरी का ज्वाँइले किन
शोक गर्नु हुन्छ यो ता दण्डिले श्राप दियाको हो ॥ ८ ॥ तिनै
सबथोक गर्न सक्दछन् । यसमा सन्देह छैन तिन्को शरणमा गये
वणिक्पुत्रस्ततश्चिन्तान्वितो भवत ॥ ७ ॥ तदा तु
दुहितुः कान्तो वचनं चेदमब्रवीत ॥ किमर्थं
क्रियते शोकः शापो दत्तश्चदण्डिना ॥ ८ ॥ शक्यते
तेन सर्वं हि कर्तुं चात्र न संशयः ॥ अतस्तच्छरणं
याम वाञ्छितार्थो भविष्यति ॥ ९ ॥ जामातुर्वच-
नं श्रुत्वा तत्सकाशं गतस्तदा ॥ दृष्ट्वाच दण्डिनं
हाम्रो मनोरथ पूर्ण होला ॥९॥ भन्दा ज्वाँइको बचनले साधु बनिञा
दण्डिका शरणमा परी दण्डवत् गरी आदर पूर्वक यो भन्न लागे

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

कि ॥१०॥ जो मैले हजुरका अगाडी भने सो क्षमागरि बक्सियोस्
भनी व्याकुल भयी बारम्बार नमस्कार गरी बिलाप गर्नलागे, त्यो
देखि दण्डि भन्न लागे न रो मेरो बचन् सुन् पूजा गर्दैनस् मेरो

भक्त्या नत्वा प्रोवाच सादरं ॥१०॥ क्षमस्व चापराधं
मे यदुक्तं तव सन्निधौ॥ एवं पुनःपुनर्नत्वा महाशोका
कुलोऽभवत् ॥ ११ ॥ प्रोवाच वचनं दंडी विलपन्तं
विलोक्य च॥ मारोदीः शृणु मे वाक्यं ममपूजा बहिर्मुखः
॥१२॥ ममाज्ञया चदुर्बुद्धे लब्धं दुःख मुहुर्मुहुः ॥

पूजा गरूँला भनेको बिर्सिस् ॥ १२ ॥ हे दुष्टबुद्धे ! मेरो आज्ञाले
तँलाई बारम्बार दुःख भयो भन्ने भगवान्को बचन सुनी स्तुति गर्न
लागे ॥१३॥ साधु वैश्य भन्दछन् हे प्रभो ! सत्यनारायण स्वामी

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

हजुरका मायाले मोहभयाका ब्रह्मादि देवता पनी हजुरका गुण र आश्चर्यकारक रूपलाई जन्दैनन् सो ॥१४॥ म मूर्ख कसरी जानु, हजुरका मायाले मोहभयेको म ऊपर प्रसन्न व्हैबक्सियोस् यथा ऐश्वर्य

तच्छ्रुत्वाभगवद्वाक्यंस्तुतिंकर्तुंसमुद्यतः ॥ १३ ॥
साधुरुवाच । त्वन्मायामोहिताः सर्वे ब्रह्माद्यास्त्रिदिवौकसः ॥ नजानन्ति गुणान् रूपं तवाश्चर्यमिदं प्रभो !
॥१४॥ मूढोऽहं त्वां कथं जाने मोहितस्तव मायया ॥
प्रसीद पूजयिष्यामि यथा विभवविस्तरैः ॥ १५ ॥ पुरा वित्तं च तत्सर्वं त्राहि मां शरणागतं। श्रुत्वा भक्तियुतं

विस्तारले हजुरको पूजा गरूँला ॥१५॥ मेरो जस्तो पैल्हे धनथियो तेस्तै गराई बक्सियोस् भन्ने भक्तियुक्त बचन सुनी फेरी पनी सत्यनारायण प्रभु प्रसन्न भयी ॥१६॥ मनबाञ्छित बर दी तहीं अन्तर-

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

स० ध्यान भये वैश्य पनी धनले भरियेको नाउ देखि तेस्मा चढी परा क०
ब्र० गये ॥१७॥ सत्यनारायणका कृपाले मेरो मनकाङ्क्षा सिद्धभयो भनी ख०

आफ्ना जन हरुले संग भैकन यथायोग्य सत्यनारायणको पूजा
वाक्यं परितुष्टो जनार्दनः ॥१६॥ वरं च वाञ्छितं दत्वा
तत्रैवान्तर्दधे हरिः ॥ ततो सौ नावमारुह्य दृष्ट्वा वित्त
प्रपूरितम् ॥१७॥ कृपया सत्यदेवस्य सफलं वाञ्छितं
मम ॥ इत्युक्त्वा स्वजनैः सार्धं पूजां कृत्वा यथा विधि
॥१८॥ हर्षेण चाभवत्पूर्णः सत्यदेवप्रसादतः ॥ नावं
संयोज्य यत्नेन स्वदेशगमनं कृतम् ॥ १९ ॥ साधु-
गरे ॥ १८ ॥ सत्यनारायणका प्रसन्नताले त्यो वैश्य खुशीले पूर्ण
भयीं यत्नपूर्वक नाउ चलायी आफ्ना नगर तिर जाँदो भयो ॥१९॥

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

आफ्नु सहर देखि ज्वाञी सँग हाम्रो रत्नपुरी देखिन लाग्यो भनी
दूत लाइ घर पठायो ॥ २० ॥ त्यो दूत नगरमा गयी तेस्की
स्त्रीका साम्ने हात जोरी प्रियबचन भन्न लाग्यो ॥ २१ ॥ ज्वाञी

जामातरं प्राह पश्य रत्नपुरीं मम ॥ दूतं च प्रेषयामास निजवित्तस्य रक्षकम् ॥ २० ॥ दूतोसौ नगरं गत्वा साधुभार्यां विलोक्य च । प्रोवाच वाञ्छितं वाक्यं नत्वा बद्धाञ्जलिस्तदा ॥ २१ ॥ निकटे नगरस्यैव जामात्रा सहितो वणिक् ॥ आगतो बन्धुवर्गैश्च वित्तैश्च बहुभिर्युतः ॥ २२ ॥ श्रुत्वा दूतमुखाद्वाक्यं महाहर्षवती

ले सहित भै साहुजी यस सहरका नजीक आइपुग्नु भो, भाइ बन्धु
ले सहित धेरै धनले युक्त छन् अर्थात् धेरै धन कमाइ ल्याएका

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

छन् ॥ २२ ॥ भन्ने यस्ता दूतका बचन सुनी हर्षले लीलावती सत्य
नारायणको पूजागरी छोरी कलावती सँग भन्न लागिन् ॥ २३ ॥ म
अघी जान्छु त चाँडै बाबूको मुख हेर्न आइज भनी आमाले भन्दा
सती ॥ सत्यपूजां ततः कृत्वा प्रोवाच तनुजां प्रति ॥२३॥
ब्रजामि शीघ्रमागच्छ साधुसंदर्शनाय च ॥ इति मातृ-
वचः श्रुत्वा ब्रतं कृत्वा समाप्य च ॥ २४ ॥ प्रसादं च
परित्यज्य गता सापि पतिं प्रति ॥ तेन रुष्टः सत्यदेवो
भर्तारं तरणीं तथा ॥ २५ ॥ संहृत्य च धनैः सार्धं जले
त्मो सुनि ब्रत सिध्यायी ॥२४॥ प्रसाद न ली त्यो कलावती पनी
आफ्ना पतिलाई हेर्न गई। प्रभुको प्रसाद को हेलाँ गरेको हुनाले सत्य
नारायण रिसाएर तेस्को लोग्ने बसेको नाउ ॥ २५ ॥ सबधन माल

समेत समुद्रमा डुबाई दिये। तहाँ उप्रान्त कलावती छोरीले आफ्नु पतिलाई न देखी ॥२६॥ ठुलो शोकमा परी तहाँ विलाप गर्दै पृथ्वी-मा गिरी त्योधन र ज्वाञी समेत डुबनलागेको नाउ लाइ र अत्यन्त

तस्यावमज्जयन् ॥ ततः कलावतीकन्या न विलोक्य निजं पतिम् ॥ २६ ॥ शोकेन महता तत्र रुदती चाप तद्भुवि ॥ दृष्ट्वातथाविधांनावं कन्याञ्च बहुदुःखी-ताम् ॥२७॥ भीतेन मनसा साधुः किमाश्चर्यमभूदि-दम् ॥ चिन्त्यमानाश्च ते सर्वे बभूवुस्तरि वाहकाः॥२८॥

दुखित छोरीलाइ देखि साधुवैश्य ॥ २७ ॥ अत्यन्त भयभीत भै यो के आश्चर्य भयो भन्न लागे मलाहहरू पनी चिंता गर्नलागे ॥२८॥ लीलावती ले आफ्नी छोरी कलावतीलाई हेरी अत्यन्त दुःखीभै बिलाप

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

गरी रोई आफ्ना पति संग भन्न लागी ॥ २६ ॥ ऐल्हे नाउ समेत् ज्वाञी किन देखिदैनन् ? कुन देवताका लीलाले यो नाउ हरियो जानियेन ॥ ३० ॥ सत्यनारायणको महात्म्य कस्ले जानिन्छ भनी

ततो लीलावती कन्या दृष्ट्वा सा विह्वलाऽभवत् ॥ विललापातिदुःखेन भर्तारं चेदमब्रवीत् ॥ २९ ॥ इदानीं नौकया सार्धं कथंसोऽभूदलक्षितः॥ न जाने केन देवेन हेलया चैव सा हृता ॥ ३० ॥ सत्यदेवस्य माहात्म्यं ज्ञातुं वा केन शक्यते ॥ इत्युक्त्वा विललापैव ततश्च स्वजनैः सह ॥३१॥ ततो लीलावती कन्यां क्रोडे कृत्वा

आफ्ना परिवार सहित् विलाप गर्नलागी ॥ ३१ ॥ लीलावती छोरीलाई काखमा लियी रुन लागी । कलावती पनी आफ्ना नष्ट

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

भयेका पतिका शोकले ॥ ३२ ॥ पतिको खराउ लियी तेस पछिजान (अर्थात् सती जान) लागे की छोरीको चरित्र देखी स्त्री सहित सज्जन महाजन ॥ ३३ ॥ अत्यन्त शोकले ढाकियेको धर्म बेत्ता

रुरोदह ॥ ततः कलावती कन्या नष्टे स्वामिनि दुःखिता ॥ ३२ ॥ गृहीत्वा पादुकां तस्यानुगन्तुं च मनोदधे ॥ कन्यायाश्चरितं दृष्ट्वा सभार्यः सजनो वणिक्॥ ३३॥ अतिशोकेन संतप्तश्चिन्तयामास धर्मवित । हृतं वा सत्यदेवेन भ्रांतोऽहं सत्य मायया ॥ ३४ ॥ सत्यपूजां

वनिञा बिचार गर्नलाग्यी यो नाउ सत्यनारायणले हरिदियाको हो, म तिन्का मायामा भुलें ॥३४॥ म यथा योग्य धनले ऐश्वर्य विस्तार सहित सत्यनारायण को पूजा गरुँला भनी सबलाइ बोलाई मनोरथ

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

स० सुनायो ॥ ३५ ॥ सत्यनारायणलाइ बारम्बार पृथ्वीमा दण्डवत् क०
अ० प्रणाम् गर्‍यो, त्यो देखि दीनदयालु प्रभु सत्यनारायण खुशी भयी ॥ प०
उ० ॥ ३६ ॥ भक्तदयालुले कृपागरी यो बचन बोले कि तेरी छोरीले

करिष्यामि यथाविभव विस्तरैः ॥ इतिसर्वान्समाहूय
कथयित्वा मनोरथम् ॥३५॥ नत्त्वा च दण्डवत् भूमौ
सत्यदेवं पुनः पुनः ॥ ततस्तुष्टः सत्यदेवो दीनानां
परिपालकः ॥ ३६ ॥ जगाद वचनं चैनं कृपया भक्त-
वत्सलः ॥ त्यक्त्वा प्रसादं ते कन्या पतिं द्रष्टुं समा-
गता ॥३७॥ अतोऽदृष्टोभवत्तस्याः कन्यकायाः पतिर्ध्रु

प्रसाद त्याग गरी पतिको मुख हेर्न आई ॥ ३७ ॥ एस् हेतुले कला
वतीको लोग्ने देखिंदो भयेन, फेरी घर गई प्रसाद खाई आवस् ॥

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

॥ ३८ ॥ हे साधु ! वैश्य छोरी पति पाउली यस्मा सन्देह छैन भनी
आकाश बाणी भयो, त्यो सुनी ॥ ३६ ॥ चाँडो घर गयी सत्यना-
रायणको प्रसाद खायी ताहीं फेरी आई र आफ्ना पतिलाई देखी॥४०॥
वम् ॥ गृहं गत्वा प्रसादञ्च भुक्त्वा सा याति चेत्पुनः ॥
॥ ३८ ॥ लब्धभर्तृं सुता साधो भविष्यति न संशयः ॥
कन्यका तादृशं वाक्यं श्रुत्वा गगनमंडलात ॥ ३९ ॥
क्षिप्रं तदा गृहं गत्वा प्रसादं च बुभोज सा ॥ सा पश्चात
पुनरागत्य ददर्श स्वजनं पतिम् ॥ ४० ॥ ततः कलावती
कन्या जगाद पितरं प्रति ॥ इदानीं च गृहं याहि विलम्बं
र कलावती छोरी आफ्ना बाबा सँग भन्नलागी हे बाबा ! अब घर
जाउँ बेर किन गर्नु हुन्छ ॥ ४१ ॥ भनी छोरीले भनेको सुनी त्यो

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

साधुवैश्य प्रसन्न भयी विधि विधानले सत्यनारायणको पूजागरी ॥४२॥ फ॰
धन माल भाई बन्धुका साथ आफ्ना घरमा आयो पूर्णिमा संक्रान्ति प॰
ई पर्वमा सत्यनारायणको पूजा गर्दोभयो ॥४३॥ यस लोकमा सब

कुरुषे कथम् ॥ ४१ ॥ तद् श्रुत्वा कन्यकावाक्यं संतुष्टो-
भूद्वाणिक्सुतः ॥ पूजनं सत्यदेवस्य कृत्वा विधिविधा-
नतः ॥४२॥ धनैर्बन्धुगणैः सार्धं जगामानिजमन्दिरम् ॥
पौर्णमास्यां च संक्रान्त्यां कृतवान् सत्यपूजनम् ॥४३॥
इह लोके सुखं भुक्त्वा चांते सत्यपुरं ययौ ॥ ४४ ॥

इति श्रीसत्यनारायण व्रतकथायां षष्ठोऽध्यायः ६ ।

सुखभोगी अन्त्यमा सत्यनारायणको पुर (बैकुण्ठमा) गयी अनन्त सुख
भोग गर्दो भयो ॥ ४४ ॥

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

श्रीसूतजी शौनकहरू सँग भन्दछन् हे मुनिश्रेष्ठहो! म अरु पनी उपख्यान कहन्छु तपाईंहरु सुन्नहोस् । एक तुङ्गध्वज नाउ गरेका राजा प्रजापालनमा परायण थिए ॥ १ ॥ तिन्ले सत्यनारायण

सूत उवाच ॥ अथान्यच्च प्रवक्ष्यामि शृणुध्वं मुनिसत्तमः ॥ आसीत्तुंगध्वजोराजाप्रजापालनतत्परः ॥ १ ॥ प्रसादं सत्यदेवस्य त्यक्त्वा दुःखमवाप सः ॥ एकदा स वनं गत्वा हत्वा बहुविधान् पशून् ॥२॥ आगत्य वटमूलं च दृष्ट्वा सत्यस्य पूजनम् ॥ गोपाःकुर्वन्ति सन्तु-

को प्रसाद त्याग्नाले अति दुःख पाए ती राजा एकदिन शिकार खेलन् वनमा गयेर अनेक प्रकारका पशुलाई मारेर ॥ २ ॥ एक बरकावृक्ष मनी आई जहाँ गोपाल् हरूले सत्यनारायणको पूजा भाई-

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

बन्धु सँगमै गर्दथे सो देखि ॥ ३ ॥ ती राजाले अहंकार गरी न ता तहीं आए न नमस्कार गरे सम्पूर्ण ग्वालबाल हरूले राजा जानी प्रसाद ॥ ४ ॥ राजा लाइ चढाईं आफुले यथेच्छ भोजनगरी

ष्टा भक्ति युक्ताःसबान्धवाः॥३॥ राजा दृष्ट्वा तु दर्पण न गतो न ननामसः ॥ ततो गोपगणाः सर्वे प्रसादं नृपसन्निधौ ॥४॥ संस्थाप्य पुनरागत्य भुक्तासर्वेयथेप्सितम् ॥ ततः प्रसादं संत्यज्य राजा दुःखमवापसः ॥ ५ ॥ तस्य पुत्र शतं नष्टं धनधान्यादिकं च यत् ॥ सत्यदेवेन तत्सर्वं

सुचित्त भए । राजा ले त्यो अहिरले दियेको प्रसाद त्यागनाले दुःख पाए ॥ ५ ॥ तिन्का सय छोरा थिए सब नष्ट भए, तब निश्चय सत्यनारायणको हेलाले यो मेरो नाश भयो भनी जाने ॥ ६ ॥ अब

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

तहीं जाउ जहाँ सत्यनारायणको पूजा हुंन लागेको थियो भनी
निश्चय गरी ग्वालहरु भये का ठाउमा गये ॥७॥ ग्वालबाल का साथ
मै सत्यनारायणको पूजा राजाले श्रद्धा भक्तिले यथा विधिले
नाशितं मम निश्चितम् ॥६॥ अतस्तत्रैव गच्छामि यत्र
देवस्य पूजनम् ॥ मनसा तु विनिश्चित्य ययौ गोपालस-
न्निधौ ॥७॥ ततोऽसौ सत्यदेवस्य पूजां गोपगणैः सह ॥
भक्तिश्रद्धान्वितो भूत्वा चकार विधिना नृपः ॥ ८ ॥
सत्यदेवप्रसादेन धनपुत्रान्वितो भवत् ॥ इह लोके सुखं
गरे ॥ ८ ॥ सत्यदेवका कृपाले ति राजालाइ धन पुत्रादि भयी यस-
लोकमा सुखभोग गरी अन्तमा सत्यनारायणको पूर (बैकुण्ठलोकमा)
जाँदाभये ॥ ६ ॥ जुन मनुष्य भक्ती सहित यो दुर्लभ सत्यनारायणको

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

व्रत गर्दछ, यो फल दायक पुण्य सुन्दछ ॥१०॥ तेस्लाइ नारायण-
स्वामीका प्रसन्नताले धनधान्यादि सम्पूर्ण संपत्ति हुन्छ, दरिद्रिले सुन्यो
भने धनी हुन्छ, कैदीले सुन्यो भने भयालखाना बाट छुट्छ ॥११॥
भुक्त्वा चान्ते सत्यपुरं ययौ ॥९॥ य इदं कुरुते सत्यव्रतं
परमदुर्लभम् ॥ शृणोति च कथां पुण्यां भक्तियुक्तः फल
प्रदाम् ॥१०॥ धनधान्यादिकं तस्य भवेत्सत्यप्रसादतः ॥
दरिद्रो लभते वित्तं बद्धो मुच्येत बंधनात् ॥११॥ भीतो
भयात्प्रमुच्येत सत्यमेव न संशयः ॥ ईप्सितं च फलं
भुक्त्वा चान्ते सत्यपुरं व्रजेत् ॥१२॥ इति वः कथितं विप्राः
भयभीत निडर हुन्छ, यो साँचै हो यस्मा सन्देह छैन व्रतका प्रभावले
मनबाँछा सिद्धि भै अन्त्यमा बैकुण्ठ जान्छ ॥ १२ ॥ सूतजी

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

भन्दछन् हे ब्राह्मण ! यस् प्रकारले गरिकन मैले यो सत्यनारायण जीको व्रत कहें मनुष्यले यो व्रत गरे पापदेखि मुक्तहुन्छ, विशेषले गरिकन कलियुगमा सत्यनारायणको कृपाले अवश्य फल दिन्छ

सत्यनारायणव्रतम् ॥ यत्कृत्वा सर्वदुःखेभ्यो मुक्तो भवति मानवः ॥१३॥ विशेषतः कलियुगे सत्यपूजा फलप्रदा॥ केचित्कालं वदिष्यन्ति सत्यमीशन्तमेवहि ॥१४॥ सत्यनारायणंकेचित्सत्यदेवंतथाऽपरैः ॥ नानारूपधरो भूत्वा सर्वेषामीप्सितप्रद ॥१५॥ भविष्यति कलौ सत्य

॥ १३ ॥ कोहि इन्लाई काल भन्नेछन्, कोही ईश भन्नेछन्, कोही सत्यनारायण कोही सत्यदेव यस्तो भन्नेछन् ॥ १४ ॥ तिनै सत्यनारायण नाना रूपधारी सबैलाई वाञ्छित फल दिन्छन् ॥ १५ ॥ इनै

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

सनातन अविनाशी भगवान कलियुगमा सत्यनारायण व्रत स्वरूप वालो हुन्छन् । सम्पूर्णको बाञ्छासिद्धि दिने वालो रूप श्रीविष्णुलेधारण गरीयो ॥ १६ ॥ हे मुनिश्रेष्ठ शौनकादिक हो ! जो मनुष्य यस्लाई

व्रतरूपी सनातन ॥ विष्णुना यद् धृतं रूपं सर्वेषामीप्सितप्रदम् ॥१६॥ य इदं पठते नित्यं शृणोति मुनिसत्तमः ॥ तस्य नश्यंति पापानि सत्यदेवप्रसादतः ॥१७॥ व्रतं येस्तु कृतं पूर्वं सत्यनारायणस्य च ॥ तेषां त्वपरजन्मानि कथयामि मुनीश्वरा ॥१८॥ शतानंदो महाप्राज्ञः सुदामा

सँधै पाठ गर्ला त्यो सत्यनारायणको कृपाले साँचै तस्को पाप नाश होला ॥ १७ ॥ जस्ले पहिले यो सत्यनारायणको व्रत गरेथे तिन्को पछिको जन्म हे मुनेश्वर ! म भन्दछू ॥ १८ ॥ महा बुद्धिमान शता

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection